

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bitməyən erməni
terroru -
Ağdamda
yük maşını
minaya
düşdü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15-17 fevral 2025-ci il Şənbə № 29 (8639) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu xarici media qurumları
"sarı vərəqə" aldı

Mütəxəssislər
Bakının qərarından
danışdılar; davamı
gələ bilər...

yazısı səh.5-də

İrəvandan "alman" gedişi
- Düşmənin daha bir məkri

yazısı səh.7-də

USAID-in paxırı tam açıldı
- yeni şok faktlar

yazısı səh.6-da

Parlamentdə yeni
cərimələrlə bağlı qərarlar
qəbul edildi - Təfərrüat

yazısı səh.4-də

Moskvadan təyyarəmizlə
bağlı qəribə açıqlama

yazısı səh.3-də

Azərbaycanın qoşulduğu
dəhliz bloklanacaq? - Şərh

yazısı səh.11-də

Sensation təklif - Qəzza
Türkiyəyə birləşə bilər

yazısı səh.10-da

Ölkədə qorxunc zəlzələ
gözləntisi - 2 rəy

yazısı səh.14-də

DYP-nin çağırışları niyə işləmir -
Yollardakı "qətliaamlar"

yazısı səh.15-də

Bazarlarımızı
xarici kartof bürüyüb -
Yerli istehsal problemi

yazısı səh.12-də

Paytaxtdakı yarım milyon
sənədsiz ev
məsələsi gündəmdə

yazısı səh.15-də

ERMƏNİSTANDAN ÖZÜNÜ İFŞA - BAKİ DA ONU DEYİRDİ...

Parlament sədrinin bəyanatının arxasındakı hiylə
üzə çıxdı; Alen Simonyan əslində o mesajı verir ki...

yazısı səh.9-da

Diplomdansa kababxana açmaq... - Özünü doğrultmayan təhsil xərcləri: çıxış yolu

Sahə ekspertləri problemin əsas mənbəyinə
diqqət çəkildilər; "buna görə tək-cə
valideynlər məsuliyyət daşıyır..."

yazısı səh.10-da

Tofiq Zulfüqarov

Sabiq nazirdən
ilginc
Naxçıvan
anonsu

yazısı səh.9-da

Yevgeni Safanovski

Rus politoloq:
"Kreml
Qafqazda
uduzub"

yazısı səh.8-də

Ceyhun Məmmədov

Deputat:
"Erməni
lobbisinin çirkin
təbliğatına son
qoyulacaq"

yazısı səh.7-də

Prezident hərbi xidmətə çağırışla bağlı sərəncam imzaladı

Prezident hərbi xidmətə çağırış və ehtiyata buraxılma ilə bağlı Sərəncam imzalayıb. Musavat.com xəbər verir ki, prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2025-ci il aprelin 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən 2007-ci ildə doğulmuş və çağırış gününədək (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaşı tamam olmuş, habelə 1995-2006-cı illərdə doğulmuş, yaşı 30-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlət hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 2025-ci il aprelin 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılırlar. “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 38.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmət müddətini keçmiş müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları 2025-ci il aprelin 1-dən 30-dək ehtiyata buraxılırlar. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın icrası üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirləri görməlidir.

Şamaxıda dəm qazı can aldı

Şamaxıda ölümlə nəticələnən bədbəxt hadisə baş verib. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə fevralın 13-ü saat 19 radələrində Şamaxı rayonunun Nağaraxana kəndində qeydə alınıb. Belə ki, kənd sakini 1975-ci il təvəllüdlü Oleq Petroviç Kretinin yaşadığı evdə dəm qazından zəhərlənərək ölüb. Faktla bağlı Şamaxı Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Ağdamda insan sümüklərinin qalıqları tapıldı

Ağdamın Xıdırlı kəndində insan sümüklərinin qalıqları aşkarlanıb. Musavat.com xəbər verir ki, qalıqlar ərazidə inşaat işlərinin aparılması zamanı tapılıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Ramazan ayı nə vaxtdan başlayır? - Təqvim

Bu il Ramazan ayının ilk gününün martın 1-nə təsadüf edəcəyi gözlənilir. Fevralın 28-də Azərbaycan səmasında yeni Ayın görünəcəyi proqnozlaşdırılır. Ramazan ayı martın 1-də başlayacaq. Müqəddəs ayda Qədr gecələri 18, 20, 22 və 26 mart tarixlərinə təsadüf edəcək. Təqvimə görə, martın 30-u və 31-i Azərbaycanda Ramazan bayramı qeyd ediləcək.

Bakı və Abşerona qar gəlir

Növbəti günlərdə hava şəraitinin dəyişməsi, qeyri-sabit keçməsi gözlənilir. Bunu Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin rəisi Nazim Mahmudov “Ekspert saati”nda deyib. Onun sözlərinə görə, ölkəyə şimaldan soyuq hava kütləsi daxil olacaq: “Ayın sonlarına yaxın Bakı və Abşeronda qarlı hava şəraitinin olması istisna olunmur”.

Bu seçki məntəqələrində nəticələr ləğv edilib

Bəzi bələdiyyələr üzrə seçkinin nəticələri etibarsız hesab edilib. Bunu Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) katibi Arifə Muxtarova qurumun yanvarın 29-da keçirilən bələdiyyə seçkilərinin yekunları ilə bağlı iclasında deyib. O qeyd edib ki, 81 sayılı İmişli (Şürük bələdiyyəsi), 117 sayılı Oğuz-Qəbələ-Şəki (Padar bələdiyyəsi) və 81 sayılı İmişli (Bəcirvan bələdiyyəsi) üzrə seçkilərin nəticələri etibarsız hesab edilib. 90 sayılı Ağsu seçki dairəsi üzrə Gəgəli bələdiyyəsinin tərkibi isə tam formalaşmayıb.

Bitməyən erməni terroru - Ağdamda yükmaşını minaya düşdü

Ağdamda mina hadisəsi baş verib. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi, Baş Prokurorluğu və Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) Mətbuat Xidmətləri məlumat verir ki, Ağdam rayonunun övvəllər işğal olunmamış Ayaq Qərvənd kəndi ərazisindən keçən Xaçın çayının hövzəsində 2025-ci il 14 fevral tarixində mina hadisəsi baş verib.

Ağdam rayonunun Quzanlı kənd sakini 1965-ci il təvəllüdlü Məmmədov Fa-

kən sel sularının gətirməsi ehtimal olunan piyada əleyhinə minaya düşmüş, partlayış zamanı həmin avtomobilin sol arxa çarx hissəsi zədələnmiş, hadisə nəticəsində xəsarət alan olmamışdır. Faktla bağlı Ağdam rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Əhaliyə xəbərdarlıq - 2 gün sonra...

Fevral ayında Yer kürəsində bir neçə maqnit qasırğası gözlənilir ki, bu da meteorologiya insanları sağlamlığına təsir göstərə bilər. Musavat.com xəbər verir ki, ABŞ Milli Okeanoqrafiya və Atmosfer Administrasiyasının (NOAA) Kosmik Hava Proqnozları Mərkəzinin məlumatına görə, fevralın 17 və 20-də mülayim, 18, 19 və 24-də isə güclü maqnit qasırğaları proqnozlaşdırılır. Bu günlərdə Yer maqnit sahəsində güclü dalğalanmalar baş ağırları, yorğunluq, qan təzyiqi problemləri və xroniki xəstəliklərin kəskinləşməsinə səbəb ola bilər.

Maqnit qasırğaları Güneşdə baş verən partlayışlar nəticəsində Yer maqnit sahəsində yaranan dalğalanmalardır. Bu hadisələr meteorologiya insanlarda baş ağrıları, qan təzyiqində dəyişikliklər, artan yorğunluq, əsəbilik və yuxu pozğunluqları kimi simptomlara səbəb ola bilər. Mütəxəssislər meteorologiya və xroniki xəstəlikləri olan insanlara bu günlərdə sağlamlıqlarına xüsusi diqqət yetirməyi tövsiyə edirlər. Belə günlərdə açıq havada daha çox vaxt keçirmək, bol maye qəbul etmək və ağır fiziki fəaliyyətlərdən çəkinmək məsləhət görülür.

Bakını bir-birinə vuran sürücü həbs edildi

Bakının mərkəzində avtoxuliqanlıq edən və yol polislərinin tələbinə məhəl qoymayan motosiklet sürücüsü saxlanılıb. Teleqraf-ın əldə etdiyi məlumata görə, hadisə fevralın 11-də Nərimanov rayonu Fətəli Xan Xoyski küçəsində baş verib. Bakı şəhəri BPI-nin DYP İdarəsinə bilavasitə təbə olan Yol Patrul Xidməti Alayının əməkdaşları qoşa xəttin tələbini poazaraq, əks istiqamətli hərəkət zolağına keçib nəqliyyatın axınının əksi istiqamətinə hərəkət edən motosiklet sürücüsünə “Şəxs” işarəsi veriblər. Lakin motosikletçi nəqliyyat vasitəsini yol polislərinin üzərinə sürüb, daha sonra sürətini artıraraq, əks istiqamətdə hərəkət etməyə davam edib, dəfələrlə manevr qaydalarını pozub, digər hərəkət iştirakçılarına real təhlükə yaranaraq, həmin ərazidən uzaqlaşdı. Baş verənlərlə bağlı digər polis əməkdaşlarına da məlumat verilib və motosikletçi digər küçədə “Araz supermarket”ə daxil olarkən tutulub. Saxlanılan şəxs tabəsizlik göstərərək, təkrar qaçmağa cəhd edib. Lakin o, Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin 18-ci Polis Şöbəsinə gətirilib. Burada motosikletçinin Yevlax rayon sakini 2003-cü il təvəllüdlü S.Kərimov olması müəyyən edilib. Onun barəsində protokol tərtib edilib və məhkəmənin qərarı ilə 10 sutkalıq inzibati həbs olunub.

Ehtiyatda olan hərbiçilər bu cərimədən azad edilir

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ehtiyatına keçən hərbi vəzifəli vətəndaşların hərbi qeydiyyat üzrə nəzərdə tutulmuş vəzifələrini icra etməsinə görə məsuliyyətdən azad ediləcək. Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsində, “Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” qanunlara dəyişiklik edilib.

Dəyişikliyə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ehtiyatına keçirilmiş hərbi vəzifəli yaşayış yerini dəyişərkən, 10 gün müddətində hərbi qeydiyyatda olduqları müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməməsinə görə müəyyən edilən 30 manat məbləğində cərimədən azad ediləcək. Layihə səsverməyə çıxarılaraq qəbul edilib.

İsrail Milli Təhlükəsizlik Kollecinin nümayəndələri Bakıda

İsrail Milli Təhlükəsizlik Kollecinin nümayəndə heyəti İsrail Müdafiə Qüvvələrinin Hərbi Kolleclərinin JCOM (Birgə Komandanlıq) komandiri və komendantı MG (General-mayor) Nimrod Aloninin rəhbərliyi ilə Azərbaycana səfər edib. Bu barədə İsrailin Azərbaycandakı səfirliyi sosial media platformasındakı paylaşımında bildirib.

Qeyd olunub ki, səfər İsrail və Azərbaycan arasında getdikcə inkişaf edən tərəfdaşlıq üçün daha bir əlamətdar hadisədir. “Əlaqələrimiz hər sahədə möhkəmlənməkdə davam edir və İMTK-nin Bakıya səfəri hər iki ölkənin bir-birindən qarşılıqlı öyrənməyə marağının artdığını nümayiş etdirir. Səfərin yüksək səviyyəli iştirakçıları regionun geosiyaseti və Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı mühüm rolu ilə tanış oldular. Biz Azərbaycan və İsraildə İMTK və Azərbaycan tərəfdaşları arasında daha çox qarşılıqlı əlaqələri planlaşdırırıq”, - səfir Corc Dik vurğulayıb.

Azərbaycanla Rusiya arasında davam edən gərginliyin 2022-ci ildə imzalanmış Moskva Bəyannaməsinə də təsir edəcəyi iddia olunur. Bildirilir ki, Rusiya AZAL-a məxsus təyyarənin vurulmasından sonra sərgilədiyi davranışla Bəyannaməni kobud şəkildə pozur. Moskva Bəyannaməsi ləğv edilə bilərmi? Məsələ beynəlxalq hüquqla necə tənzimlənir?

Moskvadan vurulan

təyyarəmizlə bağlı qəribə açıqlama

Zaxarova: "Çoxları bu işdə bir növ şans yaxalamaq istəyir, amma..."

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin sədri, politoloq Xəyal Bəşirov açıqlamasında rəsmi Bakının Çikaqo konvensiyasının tələblərinə uyğun olaraq Moskvadan cavab gözlədiyini bildirib (Globalinfo.az): "Tələblərin yerinə yetirilməməsi bir yana, rus

mətbuatında bəzi şəxslərin anti-Azərbaycan mövqeyi, yalan məlumatların tirajlanması müşahidə edilir. Gərginliyin səngiyəcəyi və ya artacağı bilinmir. O ki qaldı Moskva Bəyannaməsinə, hazırkı davranışlar sazişə ziddir. Həmin bəyannamənin 7, 11, 17,

21-ci maddələri də bunu istisna edir. Sənəddə qeyd edilir ki, tərəflər öz fəaliyyətləri zamanı strateji tərəfdaşlığa və müttəfiqliyə zidd fəaliyyətdən çəkinməlidir".

zaya uğraması ilə bağlı Rusiya və Azərbaycan arasında münasibətlərə xələl gətirmək cəhdləri uğursuzluğa məhkumdur". Bunu isə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Mariya Zaxarova deyib. "Çoxları bu işdə bir növ şans yaxalamaq istəyir, amma alınmayacaq, çünki xalqlar arasında, belə ümumi tarixə, belə bir məsuliyyət zonasına, o cümlədən regional və bu cür inki-

şaf perspektivlərinə malik ölkələr arasında nifaq salmaq cəhdləri uğursuzluğa məhkumdur", - Zaxarova bildirib. Zaxarova əlavə edib ki, Moskva Bakı ilə münasibətlərdə belə problemlə məsələləri konstruktiv şəkildə həll etməyə hazırdır".

Xatırladaq ki, ötən ilin dekabrında qəzaya uğrayan AZAL təyyarəsi Rusiyanın "Pantsir-S" raketii ilə vurulub. Bu barədə "Reuters" agentliyi Azərbaycan hökumətindəki mənbələrinə istinadən məlumat yaymışdı. Məlumat əsasən, Azərbaycan hökumətindəki mənbə çərşənbə axşamı agentliyə bildirib ki, dekabr ayında Rusiyadan Qazaxıstanə yönləndirildikdən sonra qəzaya uğrayan Azərbaycan sərnəşin təyyarəsi Rusiyanın "Pantsir-S" hava hücumundan müdafiə sistemi ilə vurulub. "Azərbaycan tərəfində təyyarədən çıxarılan və beynəlxalq ekspertiza nəticəsin-

"AZAL-ın təyyarəsinin qə-

Ermənistanla sərhəddə daha bir görüş

Şahin Mustafayev **Mher Qriqoryan**

Azərbaycan-Ermənistan delimitasiya və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın görüşü keçirilib. "Yeni Məşavət" xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının Katibliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, fevralın 14-də Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev və Ermənistan Respublikasının Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiya çərçivəsində videokonfrans formatında işçi görüşü keçirilib. Görüşdə tərəflər delimitasiya işlərinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan təlimat layihələrini müzakirə edib, həmçinin komissiyaların növbəti əyani görüşünün təşkili ilə bağlı məsələlər üzrə fikir mübadiləsi aparıblar. Tərəflər növbəti görüşün tarixini və yerini işçi qaydada müəyyən etmək barədə razılığa gəliblər.

də müəyyən edilmiş "Pantsir-S" raketinin fraqmenti var", - mənbə bildirib. "Azərbaycan Hava Yolları"na məxsus sərnəşin təyyarəsinin dekabrın 25-də Rusiyanın cənubundan Xəzər dənizi üzə-

rendən marşrutunu dəyişərək Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğraması nəticəsində 38 nəfər həlak olub.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

Bakıya pilotsuz taksilər gəlir - Vəkil problemləri açıqladı

Qəza törədəndə, qayda pozanda məsuliyyətini kim daşmalıdır?

Ötən ilin yanvarında Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin təşkilatçılığı ilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində Bakı şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş Planının ictimaiyyət üçün təqdimatı keçirildi. Musavat.com xəbər verir ki, tədbirdə rəsmi şəxslər, şəhərsalma mütəxəssisləri, memarlar, tanınmış ictimai xadimlər, qeyri-hökumət təşkilatları və media nümayəndələri iştirak ediblər. Təqdimatda Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov və Nazirlər Kabinetinin Tikinti, şəhərsalma və kommunal təsərrüfat şöbəsinin müdiri Feyruz Mustafayev öz çıxışlarında təqdim edilən sənədin mahiyyəti, konsepsiyası və şəhər həyatında ediləcək dəyişikliklər barədə söhbət açıblar.

Qeyd edilib ki, baş plan yaxın illər ərzində Bakı şəhərinin strateji inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən əsas ərazi-planlaşdırma sənədi olmaqla şəhərin mövcud vəziyyəti və ehtiyaclarının təhlili

əsasında müasir şəhərsalma yanaşmaları əsasında tərtib edilib. Tədbirin davamında Bakı şəhərinin yeni baş planına dair məlumat xarakterli videoçarx, həmçinin sənədin üstünlükləri, ən önəmli məqamları və bir çox maraq doğuran məsələləri əhatə edən geniş təqdimat nümayiş olub. 4 vacib hədəfə əsaslanan baş plan paytaxtın 212,3 min hektarlıq bütün inzibati ərazisini əhatə etməklə

2040-cı ilədək olan müddət ərzində şəhərin əsas inkişaf prioritetlərini özündə əks etdirir:

şəhərin dayanıqlı inkişafı, şəhər və ətraf mühitin bərpası, memarlıq irsinin qorunması, yeni şəhər iqtisadiyyatı formalaşdırılması.

Belə ki, baş plana uyğun olaraq vahid mərkəzli aqlomerasiya olan Bakı növbəti

inkişaf mərhələsində rahat, ekoloji cəhətdən təmiz, mobil, insanyönlü və inklüziv çoxmərkəzli şəhərə çevriləcək. Baş plan həmçinin ərazi zonalaşdırılması, əsaslı tikinti, nəqliyyat və sosial infrastruktur, kommunal sistemlər, "hibrid yaşıl dəhlizlərin" yaradılması ilə ətraf mühitin təmizlənməsi, eyni zamanda ərazilərin abadlaşdırılması tədbirləri habelə postsənaye dövrünə keçidi təmin edəcək yeni

şəhər iqtisadiyyatı məsələlərini özündə ehtiva edir. Sənədlə bunlarla yanaşı icra müddətinin ilk illərində həyata keçirilməli prioritet fəaliyyətlər müəyyən edilib. Strateji layihələr həm özünəməxsus məkan konsepsiyalarını, həm də Bakıda həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün ümumi təşəbbüsləri təmsil edir.

Bir çox ictimai xadimlərin qatıldığı tədbirdə paytaxtımızın baş planının təsdiq edilməsinin təqdirəlayiq hal olduğunu, şəhərin inkişafı istiqamətində mühüm əhəmiyyəti vurğulanıb. Tədbirin sonunda qonaqlar tərəfindən dayanıqlı şəhər mühiti, əsaslı tikinti, nəqliyyat və sosial infrastruktur və digər mühüm tədbirlər haqqında ətraflı müzakirələr aparılıb. Eyni zamanda qeyd olunan mövzuların vətəndaşların gündəlik həyatına təsiri və əhəlinin bütün təbəqələri üçün lazımı xidmətlərə əlçatanlığın təmin edilməsi ilə bağlı müxtəlif sual və təkliflər səsləndirilib.

Dünyanın bir çox yerində sürücüsüz taksilər istifadəyə verilib və bunlar süni zəka ilə idarə edilir. Artıq bunun effektiv olması qəbul edildiyindən bu tip nəqliyyat geniş yayılmağa başlanılmışdır. Azərbaycanda sürücüsüz taksilərin istifadəyə verilməsi barədə məlumatlar dolaşsa da konkret nəticə yoxdur. Bəs hüquqi cəhətdən bu mümkündürmü?

Vəkil Cavad Cavadov musavat.com saytına açıqlama-

sında bildirib ki, süni zəka ilə idarə olunan sürücüsüz taksilərin tətbiqi üçün ilk növbədə qanunvericilikdə müvafiq dəyişikliklər aparılmalıdır: "Bu edilmədiyi təqdirdə belə nəqliyyatın istifadəsi mümkün deyil. "Yol hərəkəti haqqında" qanunun 1-ci maddəsində yol hərəkəti iştirakçılarının siyahısı verilməmişdir. Bura - piyadalar, nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü, sərnəşin, velosipedçi, mal-qara ötürən qismində iştirak edən, habelə avtomobil yollarından, küçələrdən, dəmiryol keçidlərindən və ya nəqliyyat vasitələri ilə insanların və yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulmuş digər yerlərdən istifadə edən şəxslər aid edilmişdir. Süni zəka ilə idarə edilən avtomobil hüquqi olaraq yol hərəkəti iştirakçısı olmadığından belə nəqliyyat vasitələrinin istisnaları ölkəmizdə mümkün deyil. Burada ilk növbədə məsuliyyət məsələsi ortaya çıxır, yeni pozuntu halında inzibati, cinayət məsuliyyətini kim daşmalıdır. "Yol hərəkəti haqqında" qanuna müvafiq dəyişikliklərlə birlikdə Mülki Məcəllə, İnzibati Xətalər və Cinayət Məcəlləsinə də müvafiq dəyişikliklər edilməlidir. Ümumiyyətlə süni zəka ilə idarə edilən pilotsuz taksilər zamanın tələbi olduğundan rəsmiləşdirilməli və qanunverici bazasının hazırlanması barədə artıq indidən düşünməlidir".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Fevralın 14-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirildi. İlk olaraq “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsi” (2024-cü il üzrə) müzakirəyə çıxarıldı. İllik məruzəni ədliyyə nazirinin müavini Toğrul Hüseynov təqdim etdi.

Nazir müavini qeyd etdi ki, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmayan 74 bələdiyyə aktı tam ləğv edilib. Həmçinin bələdiyyələrin maliyyə idarəçiliyində şəffaflığı artırmaq üçün qanunvericiliyə dəyişikliklər edilib, vahid bələdiyyə xərcləri portalının yaradılması təmin olunub: “Korrupsiya ilə mübarizə çərçivəsində qanun pozuntuları aşkarlanıb və hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib. 51 halda ciddi qanun pozuntusu müəyyən edilib, 21 iş üzrə cinayət işi açılıb. Qeyri-qanuni torpaq satışı, mənimsəmə və saxtakarlıq faktları araşdırılıb, müxtəlif bələdiyyə sədrləri və vəzifəli şəxslərə qarşı cinayət işləri başlanıb. 77 bələdiyyənin vəzifəli şəxsi inzibati məsuliyyətə cəlb edilib”. Məruzəçi qeyd etdi ki, 2024-cü il üzrə araşdırmalar zamanı məlum olub ki, bir çox bələdiyyələr maliyyə sabitliyi baxımından əhəlinin tələblərinə cavab vermir, təminatını, müvafiq təşkilati fəaliyyəti həyata keçirə bilmirlər. Nazir müavini bildirib ki, məhz bu səbəbdən bələdiyyələrin birləşdirilməsi həyata keçirilməkdədir. “Ötən il bu mexanizm çərçivəsində özünü idarə etmə iqtidarında olmayan bələdiyyələr birləşdirildi və onların sayı 1606-dan 685-ə qədər azaldıldı. Bələdiyyələrin birləşməsi onların xidmətlərinin rəqəmsallaşdırılmasına əlverişli imkan yaradır. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqinin genişləndirilməsi bələdiyyələrin idarəetmə keyfiyyətinin artırılmasına, vətəndaşlara daha yaxşı xidmət göstərilməsinə və resurslardan daha effektiv istifadə edilməsinə şərait yaradacaq. Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən bələdiyyələrin fəaliyyətinin yeni çağırışlara uyğun təşkilinə kömək və metodoloji yardım göstərilməsi, inzibati nəzarətin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir”. T.Hüseynov əlavə etdi. Nazir müavini qeyd etdi ki, bələdiyyə fəaliyyətinə inzibati nəzarət çərçivəsində 102,831 bələdiyyə aktı hüquqi ekspertizadan keçirilib: “Onlardan 97%-i qanunvericiliyə uyğun hesab edilib. 2.5%-i isə dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi üçün bələdiyyələrə təklif olunub. Yeni nəticədə 99 838 aktın qanunvericiliyə uyğun olduğu müəyyən edilib. Normativ hüquqi aktların tələblərinə zidd olan 2 594 aktın dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi üçün bələdiyyələrə təkliflər verilib, 399 akt isə baxılmaqdadır”. T.Hüseynov əlavə etdi ki, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmayan 74 bələdiyyə aktı tam ləğv edilib: “Bələdiyyələrin maliyyə idarəçiliyində şəffaflığı artırmaq üçün qanunvericiliyə dəyişikliklər edilib, vahid bələdiyyə xərcləri portalının yaradılması təmin olunub. Korrupsiya ilə mübarizə çərçivəsində qanun pozuntuları aşkarlanıb və hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib. 51 halda ciddi qanun pozuntusu müəyyən edilib, 21 iş üzrə cinayət işi açılıb. Qeyri-qanuni torpaq satışı, mənimsəmə və saxtakarlıq faktları araşdırılıb, müxtəlif bələdiyyə sədrləri və vəzifəli şəxslərə qarşı cinayət işləri başlanıb. 77 bələdiyyənin vəzifəli şəxsi inzibati məsuliyyətə cəlb edilib”.

Milli Məclisdə bələdiyyələrin sayının azaldılması təklif edildi

Parlamentdə yeni cərimələrlə bağlı qərarlar qəbul edildi, təkliflər səsəndi

dərilib. 51 halda ciddi qanun pozuntusu müəyyən edilib, 21 iş üzrə cinayət işi açılıb. Qeyri-qanuni torpaq satışı, mənimsəmə və saxtakarlıq faktları araşdırılıb, müxtəlif bələdiyyə sədrləri və vəzifəli şəxslərə qarşı cinayət işləri başlanıb. 77 bələdiyyənin vəzifəli şəxsi inzibati məsuliyyətə cəlb edilib”.

Inzibati nəzarət tədbirləri çərçivəsində ümumilikdə 9720 ha torpaq sahəsinin qanunsuz ayrılmasına dair bələdiyyə aktlarının ləğv edilməsi məqsədilə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən bələdiyyələrə təklif və ya məhkəmələrə iddialar verilib. Nəticədə 9686 ha torpaq sahəsinin icarəyə, 34 ha torpaq sahəsinin isə mülkiyyətə verilməsi haqqında qanunsuz qərarlar ləğv edilib. İl ərzində örüş sahələrinin qanunsuz olaraq ayrı-ayrı şəxslərə ayrılması, zəbt olunması və digər pozuntulara qarşı qanuna müvafiq tədbirlər davam etdirilib. Nəticədə 3376 ha örüş sahəsi ilə bağlı qanunsuz bələdiyyə aktları inzibati nəzarət orqanının təklifləri və ya məhkəmələrə verilməsi iddiaları əsasında ləğv olunub və ya dəyişdirilib.

Deputat Kamran Bayramov sənədsiz evlərdən danışdı: “Bunun bir sıra obyektiv səbəbləri var. Əgər qeyri-üsmi rəqəmlərə inansaq, ümumilikdə 1 milyon sənədsiz ev var. Deməli, bu, bələdiyyələrin 1 milyon evdən gəlir götürmə bilməməsi deməkdir ki, ciddi rəqəmdən söhbət gedir. Sənədləşdirmə işləri sürətlə aparılırsa, həm mənzil bazarı canlanacaq, həm də bələdiyyələr üçün bu sərfəli olacaq. Eləcə də ev sahibləri də fayda götürəcək. Belə ki, onlar

sənədsiz evlərə sərəncam verə bilmirlər, algi-satqıya yönəldə bilmirlər. Cənab Prezidentin sərəncamına uyğun olaraq, sənədləşmə işləri aparılırsa, həm dövlətimiz, həm də vətəndaşlarımız xeyir götürəcək”.

Deputat Vüqar Bayramov da bir sıra məqamlara diqqət çəkdi. O, dövlət büdcəsindən bu il üçün bələdiyyələrə 7 milyon 500 min manat dotasiya, 1 milyon 550 min subvensiya ayrılmasının nəzərdə tutulduğunu söylədi: “Birləşmədən sonra ölkə üzrə 685 bələdiyyənin olduğunu nəzərə alsaq, bu il orta hesabla hər bələdiyyə üçün illik dotasiya məbləği 10 min 950 manat, aylıq isə 912 manat ayrılacaq. Bələdiyyələrin maliyyə mənbələrinin məhdud olması onların güclü institut kimi formalaşması və inkişafını xüsusi təşviq etmir. Təbii ki, kənar maliyyə mənbələri genişləndikdə büdcə vəsaitlərinə tələb də azalmalıdır. V.Bayramov bildirdi ki, illik məruzədə də qeyd olunduğu kimi, 2024-cü ilin ilk 9 ayında yerli büdcə gəlirləri 7.1 milyon manat olub: “Göründüyü kimi, bələdiyyələr mövcud iqtisadi potensialdan tam olaraq istifadə etmirlər. Bu isə onların büdcədən asılılığını gücləndirir. Gəlir mənbələrinə diqqət yetirdikdə bələdiyyələr fiziki şəxslərdən torpaq, əmlak vergisinin, yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisinin və bələdiyyə müəssisəsindən alınan mənfəət vergisinin yığılmasına məsuldur. Bələdiyyələrin çoxunun ərazisində isə yerli əhəmiyyətli tikinti materialları yoxdur və bələdiyyə müəssisələri demək

olar ki, mövcud deyil. Bu baxımdan bələdiyyələr üçün daha dayanıqlı maliyyə mənbələrinin formalaşdırılmasına ehtiyac var”. Deputat dedi ki, bələdiyyələrin son birləşməsindən sonra da Azərbaycan da bələdiyyələrin sayı yaxın iqtisadi struktur ölkələr ilə müqayisədə yene də çoxdur: “Belə ki, Çexiyada 205, Bolqarıstanda 265, Rumıniyada 103, qardaş Türkiyədə 1389 bələdiyyə fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bələdiyyələrin sayı əksər Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələri ilə müqayisədə daha çoxdur. Bu isə onların fəaliyyətlərinin səmərəliliyinə, eləcə də şəffaflığına təsir göstərir”.

Müzakirələrdən sonra məruzə qəbul edildi.

Milli Məclis ehtiyatda olan hərbiçilərin yaşayış yerini dəyişərək aidiyyəti üzrə məlumat vermədikdə cərimə olunmamalarını təsdiqlədi. Bununla bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsində, “Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında” və “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” qanunlara dəyişiklik layihəsi parlamentin bugünkü plenar iclasında müzakirə olundu. Dəyişikliyə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ehtiyatına keçirilmiş hərbi vəzifəli yaşayış yerini dəyişərkən, 10 gün müddətində hərbi qeydiyyatda olduqları müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməməsinə görə müəyyən edilən 30 manat məbləğində cərimədən azad ediləcək.

Parlament təhlükə potensialı obyektlərin siyahısının

genişləndirilməsi haqda dəyişikliyi də qəbul etdi. Bununla bağlı Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində, “Texniki təhlükəsizlik haqqında” və “Lisensiyalar və icazələr haqqında” qanunlarda dəyişiklik layihəsi parlamentin bugünkü plenar iclasında müzakirə olundu. Dəyişikliyə görə, əhali və ətraf mühit üçün təhlükə yaranan təhlükəli maddələrin əldə olunması, hazırlanması, emalı, daşınması, istifadəsi və ləğvi ilə məşğul olan, həmçinin radioaktiv və ionlaşdırıcı şüa mənbələrinə, partlayış və digər qəza təhlükəli tikililərə, qurğulara və avadanlıqlara malik istehsal, təchizat, nəq-

himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar, habelə onların arasından olan şəxslər ümumi təhsil, peşə təhsili, orta ixtisas təhsili və ali təhsil müəssisələrini bitirdikləri zaman onlara müvafiq təhsil müəssisəsi tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi məbləğdə birdəfəlik müavinət ödəniləcək. Qeyd edilib ki, birdəfəlik pul vəsaitinin ödənilməsi zamanı respublika üzrə orta əmək haqqının hansı dövr üçün hesablanması qeyd edilməmişdir. Təcrübədən məlum olduğu kimi orta əmək haqqı aylar və illər üzrə dəyişir. Eyni zamanda mövcud vəziyyətdə nəzərdə tu-

tulmuş normativlər üzrə paltar və ayaqqabıların sözügedən kateqoriyadan olan şəxslərin tələbatına, bunların əvəzinə verilən pul kompensasiyasının isə qeyd olunan mövsümi geyim məhsullarının orta bazar qiymətinə adekvat olmaması bu təminat növlərinin praktiki cəhətdən aktual olmamasını şərtləndirir.

Qeyd olunanlara əsasən, daha effektiv sosial təminat prinsipinin tətbiq edilməsi, qanunvericilikdə olan qeyri müəyyənliyin aradan qaldırılması, birdəfəlik pul vəsaitinin konkret məbləğdə ödənilməsi və bununla da vətəndaş məmnunluğunun artırılması məqsədilə qanunda müvafiq dəyişiklik edilməsi ilə bağlı sözügedən layihə hazırlanıb.

Plenar iclasda Mülki Məcəlləyə təklif edilən dəyişiklik layihəsi də müzakirəyə çıxarılaraq qəbul edildi. Bu dəyişikliyə görə, Azərbaycanda üzərinə həbs qoyulan əmlakın yaxşılaşdırılması, satılması, icarəyə və yaxud idarəetməyə verilməsi qaydalarını Nazirlər Kabineti təsdiqləyəcək. Qeyd olunub ki, dəyişikliklər mülki iddianın və xüsusi müsadirənin təmin edilməsi üçün görülən tədbirlərin səmərəliliyini artırmaqla yanaşı, eyni zamanda üzərinə həbs qoyulmuş əmlakın dəyərinin itirilməsinin qarşısını almağa, son nəticədə əmlak mülkiyyətçisinin mülkiyyət hüquqlarının qorunmasına xidmət edir.

Layihə müzakirələrdən sonra səsə qoyularaq bir oxunuşda qəbul edildi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan mövcud uyğunsuzluğu aradan qaldırmaq üçün xarici KİV-lərin ölkəmizdəki nümayəndəlik və filiallarının faktiki fəaliyyətinə müəyyən düzəlişlər etmək barədə qərar qəbul edib.

Bu barədə Caliber.az məlumat yayıb. Bu düzəlişlər, xüsusən ölkədə "Rossiya Se-qodnya"-nın bir bölməsi kimi fəaliyyət göstərən "Sputnik Azərbaycan" nəşrinə, eləcə də BBC-yə (BBC News Azərbaycanca) təsir edəcək. Belə ki, Azərbaycan və Rusiyanın dövlət xəbər agentliklərinin Rusiya və Azərbaycanda təmsilçiliyində mövcud uyğunsuzluğu aradan qaldırmaq üçün müvafiq olaraq, "Azertac"-ın Rusiyadakı müxbirlərinin sayı qədər "Rossiya Se-qodnya"-nın müxbiri ölkəmizdə fəaliyyət göstərəcək. Hazırda söhbət bir tam ştat vəzifədən gedir.

Azərbaycanda dəfələrlə "Sputnik"-in bağlanması təklifi irəli sürülüb. "Sputnik Azərbaycan" 2015-ci ilin may ayının 25-dən fəaliyyət göstərir. Bu media qurumu Rusiyanın "Sputnik" İnformasiya Agentliyinin Azərbaycan nü-

Azərbaycandakı bu xarici media

qurumları "sarı vərəqə" aldı - Fərqli rəylər

Simonyanın rəhbərlik etdiyi KİV-ə və digər xarici media subyektlərinə "əl gəzdiriləcək" - mütəxəssislər Bakının buna məcbur qaldığını düşünür

Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan hökumətinin Rusiyanın və Qərbi ölkələrinin bəzi qurumlarına qarşı atdığı addımlar əslində məcburiyyətdən atılmış addımlardır: "Onların davranışına, onların Azərbaycana münasibətdə yol verdikləri yanlışlıqlara görə cavab addımlarıdır. Bu vaxta qədər biz həm Rusiyanın, həm ABŞ-in, həm də digər dövlətlərin müəyyən davranışlarına səbrlə yanaşdıq. Son nəticədə bu cür yanaşmanın onlar tərəfindən düzgün başa düşülmədiyini gördük və bu səbəbdən bu məcburi addımları atmaq

baycanda cəmiyyəti mövcudur. Onların Azərbaycanla nə əlaqəsi var, bu da mübahisəlidir. Təbii ki, biz indiye qədər normal münasibətləri qorumaq üçün bu məsələlərə çox kəskin münasibət göstərmədik. Lakin göründü ki, Rusiya bunu düzgün başa düşmür və məcbur ki, bəzi şeyləri Rusiyanın başa düşdüyü dildə anlatmağa çalışaq. Bunun Azərbaycanı üstünlüyü varmı? Təbii ki, yoxdur".

A.Səmədov bildirdi ki, biz Rusiya ilə münasibətlərimizi normal vəziyyətdə saxlamaq üçün çox güzəştlər elədik: "Əgər bu günə qədər Azərbaycan

səfərbər olmalıyıq".

Beynəlxalq Jurnalistlər Federasiyasının Azərbaycan üzrə təmsilçisi, media eksperti Müşfiq Ələsgərli isə bildirdi ki, xarici media subyektlərinin ölkə ərazisində fəaliyyəti, hansı formada fəaliyyət göstərməsi və nə işlə məşğul olacağı dövlətlər arasında razılaşma ilə həyata keçirilir. Bu, həmin media subyekti, onun təsis olduğu ölkə və gələcəkdə fəaliyyət göstərəcəyi xarici dövlətin rəsmi şəxsləri ilə razılığı ilə reallaşır. Dünyanın hər yerində qayda budur və Azərbaycanla belədir: "Buna uy-

"Pəşəkar təhlil materialları görmək istərdik" - İsmət Səttarov

"Bu ildən dövlət tərəfindən maliyyələşən kanallarda surdotərcüməçiliyin (red. işarət dili) tətbiq edilməsi üçün qanuna dəyişiklik edilməsi üzərində işlər gedir". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu Audiovizual Şuranın sədri İsmət Səttarov brifinqdə jurnalistlərin suallarına cavablandırarkən deyib. O qeyd edib ki, buna Milli Məclisdə müzakirə edildikdən sonra qərar veriləcək: "Azərbaycanda surdotərcümə çox azdır. Gələcəkdə özəl kanallarda da surdotərcüməçiliyin tətbiq edilməsi ola bilər".

"Mediada televiziya və radiolarla bağlı pəşəkar təhlil materialları çox aşağı səviyyədədir", - İsmət Səttarov brifinqdə jurnalistlərin suallarına cavablandırarkən deyib. "Gələcəkdə mediada televiziya və radiolarımız haqqında geniş, dərin, pəşəkar təhlil materialları görmək istərdik", - deyə o qeyd edib.

Qeyd edək ki, fevralın 5-də "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" qanuna dəyişiklik Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin iclasında müzakirə olunaraq parlamentin plenar iclasına tövsiyə edilib. Layihəyə əsasən, dövlət əlilliyi olan şəxslərin məlumat əldə etmək hüququna təminat verir. Azərbaycan Respublikasının dövlət dilinin şifahi formada istifadəsi zamanı eşitmə qabiliyyəti tam məhdu olan şəxslər üçün Azərbaycan işarət dili ünsiyyət dili kimi rəsmi tanınır. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən, habelə ictimai yayımçı statusuna malik olan ümumölkə yerüstü televiziya yayımçıları praym-taym zamanı yayımladıqları informasiya xarakterli proqramlarının Azərbaycan işarət dilinin tərcüməsi ilə müşayiət olunmasını təmin edirlər. Azərbaycan işarət dilinin tərcüməsini müvafiq təhsilə və ixtisasa malik olan şəxslər həyata keçirirlər. Dövlət tərəfindən audiovizual əsərlərin subtitrləşdirilməsi təşviq edilir.

mayəndəliyidir. "Sputnik"-sə 10 noyabr 2014-cü ildə Rusiya paytaxtında dövlətə məxsus "Rusiyanın Səsi" və "RIA Novosti"-nin bazasında yaranıb. "Sputnik Azərbaycan" birbaşa Rusiyanın dövlət media qrupu olan "Rossiya Se-qodnya"-ya məxsusdur. Onun rəhbəri Marqarita Simonyandır. Rusiyada yaşayan Simonyanın ölkəmizə münasibəti isə hər kəsə məlumdur. Bunun nəticəsidir ki, "Sputnik Azərbaycan" heç zaman Azərbaycanın milli və dövlət maraqlarından çıxış etməyib.

Həmçinin BBC-nin anti-Azərbaycan mövqedə dayandığı zaman-zaman qeyd olunub. Bakı isə eyni anda həm rus, həm ingilis media resursları ilə bağlı addımlar atmağa başlayır. Buna qədər Bakıdakı "Rus Evi" və USAİD kimi təşkilatlar şələ-şüləsini yığışdırıb. Bu qurumlara "sarı vərəqə" göstərilməsinin əhəmiyyəti və təsirləri nələr ola bilər?

"Alyans" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb

məcburiyyətində qaldıq. Rusiya Azərbaycanın Rusiyada konsulluqlarının sayının artıq olduğunu bəhanə edərək bərabərliyin gözlənilməsinə tələb eləyir və istəyir ki, Xankəndində konsulluq açılsın. Ancaq digər məsələlərdə bərabərlik gözləmək istəmir və "Sputnik Azərbaycan" Azərbaycan daxilində bizim qəbul eləyə bilməyəcəyimiz fəaliyyətlə məşğul olur".

A.Səmədov dedi ki, indiye qədər biz bu məsələyə səbrlə yanaşdıq: "Amma təyyarə hadisəsindən sonra Rusiyanın müəyyən məsələləri düzgün başa düşməsi üçün biz "Sputnik Azərbaycan" barədə tədbir görmək qərarına gəldik. Və baxın, Rusiya səfirliyinin saytında qeyd olunur ki, Azərbaycanda rusların sayı 119 min nəfərdir, ancaq rusiyalı soydaşların sayı, yəni özünü rusiyalı sayanların sayı 375 min nəfərdir. Buraya həm ləzgiləri, həm tatarları daxil ediblər. Bunların hər birinin Azərbaycanı öz cəmiyyətləri var. Hətta kazakların da Azər-

can-Rusiya münasibətləri kifayət qədər yaxşı olubsa, bu Azərbaycanın xidmətidir. Ancaq təəssüf ki, Rusiya hakimiyyəti təyyarənin vurulmasından sonra özünü son dərəcə məsuliyyətsiz apardı və davam eləyir. Bu məsuliyyətsiz, beynəlxalq hüquqa saymazyana münasibət Rusiyanın mahiyyətini ortaya qoyur. Və biz də "sarı vərəqə" göstərmək məcburiyyətindəyik. Bunun qarşılığında Rusiyadan Azərbaycana qarşı tərribat xarakterli düşmən davranışlar da gələ bilər. İlk növbədə bu, Rusiyadakı əmək miqrantları ilə bağlıdır, onların bir hissəsinin geriye göndərilməsi baş verə bilər. Rusiya Fransanın və Azərbaycanla düşmən olan digər dövlətlərin yanında yer alıb BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycana qarşı qətnə təşəbbüsü ilə çıxış eləyə bilər. Azərbaycanda separatizmi alovlandırmağa cəhd göstərə bilər. Digər addımlar da ata bilər. Ona görə də hər birimiz qarşıdakı zamanlarda

şün olaraq 2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının xarici KİV-in nümayəndələrinin akreditasiyası qaydası qəbul edilib. Həmin Qaydada həm fərd olaraq jurnalistlərin akreditasiyası, həm də media subyektlərinin fəaliyyəti ilə bağlı prinsiplər tənzimlənir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində bu sahədə uzun müddət bir az boşluq olub". M.Ələsgərli söylədi ki, qüvvədən düşmüş qanunda media subyektlərinin xarici ölkə ərazisində fəaliyyəti dövlətlərarası razılaşma ilə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulsa da bunun konkret forma və məzmunu barədə çatışmazlıqlar var idi: "Bu çatışmazlıqlar 2022-ci ildə qüvvəyə minmiş Media haqqında yeni Qanunda aradan qaldırılmışdır. Yeni qanunun 11-ci maddəsində nəzərdə tutulur ki, bir ölkənin media subyektinin Azərbaycan ərazisində fəaliyyəti Azərbaycan jurnalistlərinin və

media subyektlərinin həmin ölkə ərazisində fəaliyyətinə adekvat olmalıdır. İndi də həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan addımlar məhz qanunun bu maddəsinə istinadən edilir. Bu sahədə müəyyən səliqə-sahman yaradılmasına ciddi ehtiyac vardır. Çünki əvvəlki qanundakı bəşluqlardan istifadə edərək xarici ölkələrin bir çox media subyektləri Azərbaycan ərazisində qeyri-adekvat səviyyədə mövcuddurlar, fəaliyyət göstərirlər. "Sputnik Azərbaycan"-ın Azərbaycan ərazisində readksiyası mövcuddur və 40 nəfərə qədər ştat heyəti var. Sual yaranır ki, bu 40 nəfərlik ştat heyəti nə işlə məşğuldur. Yaxud BBC və digər bu kimi media orqanlarının Azərbaycanda büroları mövcuddur və bu bürolarda çoxlu sayda jurnalistlər işləyirlər. Sual yaranır,

bunların Azərbaycanda nə qədər böyük marağı var və nə işlə məşğuldursa, bu qədər böyük heyət işlədirlər".

Ekspert qeyd etdi ki, bu heyətlərin tərkibindəkilərin bəziləri manipulyasiya ilə məşğul olurlar, etnik separatizmə dəstək verən yazılar yazırlar, materiallar hazırlayırlar: "Deməli, bu cür media subyektlərinin maraqları faydalı informasiyalar yaymaq deyil, Azərbaycanda tərribatçı əməllər törətmək, neqativ yönlü informasiyalar uydurmaqdır. Bu kimi əməllərin qarşısının alınması lazımdır. İkincisi, gəlin görək həmin media subyektlərinin mənsub olduqları ölkələrdə nə qədər azərbaycanlı jurnalistə fəaliyyət göstərmək üçün şərait yaradılıb? Çox az sayda və ya ümumiyyətlə heç bir şərait yaranmayıb".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Bu qurum da ləğv edilsəydi...

Avropa Parlamenti dünən növbəti rüsvayçı qətnəməyə imza atıb. Bu dəfə Tiflisə qarşı. Belə bir sənədi illərdir səmimi şəkildə Avropa Birliyinin üzvü olmaq istəyən, lakin absurd bəhanələrlə qapı arxasında gözlənilən Gürcüstana qarşı daha bir əsassız və həyasız demarş da adlandırmaq olar.

Qətnəmədə hazırkı iqtidarın legitimliyini tanınamamağa və boykota çağırış yer alır. Fransa vətəndaşı və casusu Salome Zurabişvili hələ də ölkənin qanuni prezidenti kimi təqdim edilir. Gürcüstandakı 26 oktyabr seçkilərindən sonra hakim “Gürcü Arzusu” partiyasının yaratdığı hakimiyyət orqanlarını tanımaqdan imtina olunur. Mixail Kavelaşvili qeyri-legitim dövlət başçısı sayılır.

Belə. Şər-iftiranın dozası “fontan” vurur. Hər şey qırağa, konstitusiyaya ilə səlahiyyət müddəti bitmiş Zurabişvilini görəsən necə legitim prezident hesab etmək olar, əgər ölkədə müharibə vəziyyəti yoxdursa və növbəti prezident seçkisi də baş tutubsa...

Məsələ də elə bunda - de-fakto özünüifşadadır. Axı kim bilməsə də, Azərbaycana yaxşı bəllidir ki, Avropa Parlamenti çoxdan bəşəri dəyərlərin yox, marginallaşmış qrupların və lobbist dairələrin, özəlliklə Fransanın maraqları keşiyində dayanır. Haqq, ədalət kimi bəşəri, humanist anlayışları bir qayda olaraq, baş-ayaq təqdim edən qurum “demokratiya”, “insan hüquqları” adı ilə alver edir. Balanslı xarici siyasət yürütməyə çalışan ölkələrin daxili işlərinə bu yolla kobud şəkildə qarışmağa çalışır.

Azərbaycan əleyhinə neçə-neçə qərəzli, son dərəcə böhtan xarakterli, ağ yalanlarla dolu qətnəmələr qəbul eləmiş Avropa Parlamenti bu bədnam “göstəricilər”ə görə Ermənistan parlamentini də geridə qoyub. Misal üçün, insafən kapitulyant ölkənin qanunverici orqanı Bakıda məhkəməsi gedən erməni xuntaçılar haqda indiyədək heç bir qərar çıxarmayıb, bəyanat verməyib, Azərbaycandan onlara azadlıq tələb etməyib.

Gəl ki, guya ermənidən çox erməni olmağa can atan Avropa Parlamenti bunu da gedib. Üstəlik, onları heyrətamiz həyasızlıqla “əsir”, “siyasi məhbus” adlandırmaqda davam edir. Avropa Birliyi ölkələrini Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqinə səsləyir...

Bizə niyə sanksiya tətbiq olunsun ki? Məgər Azərbaycan Xocalı hərbi canilərini, separatçı-terrorçu dəstə üzvlərini qoyub hansısa günahsız erməniyə həbsə salıb? Ya belə ordumuz Ermənistanın 20 faizini işğal altında saxlayır?

Yeri gəlmişkən, on illər boyu biz nə Qərb qurumlarından, nə də ABŞ başda olmaqla, kollektiv Qərbin aparıcı dövlətlərindən, həmçinin qonşu Rusiyadan erməni təcavüzü ilə bağlı İrevana qarşı sanksiya çağırışı eşitmədik. Əksinə.

Biri separatçılara hər il dövlət səviyyəsində maliyyə yardımı ayırdı (ABŞ), o biri həm də siyasi dəstək verdi (Fransa), Rusiya isə antiterror əməliyyatınadək (2023) separatçıları ölkəmizə qarşı silahlandırdı. Halbuki BMT TŞ-nin işğalla bağlı 4 qətnəməsi var idi. Onların hamısına TŞ-nin daimi üzvləri kimi ABŞ, Rusiya və Fransa səs vermişdi...

Mətləbdən uzaqlaşmamaq.

Sözü ona gətiririk ki, Avropa Parlamenti beynəlxalq hüququn gözəndən salınmasında işğalçı Ermənistandan, Ukraynanın 20%-ni işğal eləmiş Rusiyadan, lap elə USAID-dən heç də az “xidmət” göstərməyib, az zərər vurmayıb. Eləcə də “ikili standartlar” məsələsində.

Odur ki, xalqların və dövlətlərin qismən rahat nəfəs alması üçün bu şeytan yuvasının da USAID kimi bağlanması tamamilən məntiqli və ədalətli olardı. Daha dəqiqi, özünü buraxması. Onsuz da bu minvalla Avropa İttifaqının gələcəyi dumanlı görünür...

■ **Zahid SƏFƏROĞLU**

ABŞ prezidenti Donald Trampın “korruptsiya”, İlon Maskın isə “cinayətkar qurum” adlandırdığı və artıq bağlanan ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) ətrafında qalmaqal və müzakirələr davam edir. Zamanla USAID-in destruktiv fəaliyyəti ilə bağlı yeni-yeni ilginç, ifşaedici faktlar ortaya çıxmaqdadır. O sırada terrorizmə dəstək də var.

Bu təşkilat Azərbaycanla da bağlı qərəzi ilə seçilib, dəfələrlə ölkəmizə qarşı dezinformasiya xarakterli informasiyalar yayması, Qarabağda “etnik təmizləmələr” barədə “araşdırmaları” ilə seçilib. Bu faktlar belə bir təşkilatın fəaliyyətinə və yardımlarına ehtiyacın olmadığını təsdiqləyir.

Araşdırmalar göstərir ki, USAID 707 media, 6 min 200 jurnalist və 279 jurnalistika sahəsində çalışan QHT-ni maliyyələşdirib. Bu maliyyə-ləşmənin müstəqil siyasət ye-

ABŞ-nin yeni hökuməti bunu səsəndirir. Bu faktlar kifayət qədər araşdırma aparmaqla həyata keçirilir. Təşkilatın Azərbaycanda qapadılması verilmiş ən doğru qərardır. Hər bir dövlət özünün təhlükəsizlik maraqlarını qorumağa borcludur. Ukraynada, Gürcüstanda çevrilmiş cəhdləri USAID-in fəaliyyətinin mahiyyətini göstərir. Onu demokratiya, insan haqları istiqamətində fəaliyyət göstərən təşkilat kimi qələmə vermək qeyri-mümkündür. Tramp haqlı olaraq təşkilatın fəaliyyətini

Mask USAID-in fəaliyyəti ilə bağlı arxivləri açıqlar və böyük cinayətlərin üstü açılır. Bu təşkilat əksər ölkələrdə ictimai şüuru zəhərləyib və bir çox inqilabların birbaşa müəllifi olub. Məqsəd isə ölkələrdə çevrilişi etmək, öz adamlarını hakimiyyətə gətirmək idi. Bunun təzahürlərini Ukraynada, Gürcüstanda, Moldovada gördük. Xaos onlara imkan verir ki, istədikləri məqamda ölkələrin daxili işlərinə qarışa bilsinlər. Hökumət rəsmilərinə nə etməli olduqları ilə bağlı təlimat verir-

USAID-in açılan paxırı

Üzə çıxan faktlar bir daha göstərir ki, “azad mətbuat”, “söz azadlığı” adı altında təşkilat əslində hökumətlərə təzyiq və şantaj rıçaqları hazırlayıb

Bu, Azərbaycan dövlətinin USAID-in fəaliyyətinə neqativ münasibətinin və onu ölkəmizdə qapatmasının nə dərəcədə doğru və ədalətli olduğunu bir daha sübut edir. Nə xoş ki, artıq bir sıra başqa dövlətlər, özəlliklə postsovet ölkələri (Gürcüstan, Qazaxıstan və s.) da eyni addımı atmağa başlayıb.

Üzə çıxan faktlar bir daha göstərir ki, “azad mətbuat”, “söz azadlığı” adı altında əslində korruptsiya mexanizmi ilə ayrılan maliyyə əsasında milli hökumətlərə təzyiq və şantaj rıçaqları, informasiya diversantları hazırlanıb.

Bu xüsusda USAID-in Cənubi Qafqazda pozucu fəaliyyəti məxsusi diqqət cəhəkdir. Bir çox beynəlxalq media qruplarına böyük maliyyə dəstəyi verməklə müstəqil siyasət yürüdən dövlətlər barədə “müstəqil araşdırmalar” si-fəriş verməsi və beynəlxalq dezinformasiya kampaniyaları təşkil etməsi, ermənipərəst mövqeyi artıq təsdiqini tapmış faktlardır.

ridən dövlətlərə qarşı qarayaxma kampaniyalarına yönəldiyinə artıq şübhə yeri qalmır. Azərbaycanda 2012-ci ildə “Eurovision” mahnı müsabiqəsi, 2015-ci ildə keçirilən ilk Avropa oyunları da daxil olmaqla, həmçinin 44 günlük Vətən müharibəsində, Laçın yolunda ekoloqların aksiyaları, COP29 dövründə beynəlxalq mediada ölkəmizə qarşı aparılan çirkin kampaniyanın da arxasında elə USAID dayanıb.

Politoloq Qulamhüseyn Əlibəyli “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, USAID-in fəaliyyəti formal cəhətdən demokratiyanın, insan hüquqlarının, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafına yönəldilmişdi:

“90-cı illərin əvvəllərində bu istiqamətdə müəyyən fəaliyyət göstərirdi. Lakin sonradan agentlik ABŞ-nin hakim elitasının, yaxud da müəyyən qrupunun təsiri altına keçdi. Bununla da başqa dövlətlərin daxili işlərinə qarışmağa başladı. Bunları biz özümüzün demirik. Məhz

məhdudlaşdırdı. İndiki ABŞ hakimiyyəti digər dövlətlərin daxili işlərinə kobud şəkildə müdaxilə etmək istəmir. Doğrudur, müəyyən müdaxilələr qalacaq. Məsələn, Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı son təkliflər olacaq. Lakin Tramp ayrı-ayrı dövlətlərin daxili işlərinə müdaxiləyə çox da meyilli deyil”.

Politoloq Tofiq Abbasov da bildirib ki, USAID faktiki olaraq dövlətlərin daxili işlərinə müdaxilə etmək, xaos və pozuculuq işləri ilə məşğul olub: “Bu təşkilat göstərdi ki, pulsuz pendir siçan tələsində olur. Əgər hansısa bir dövlət bu təşkilata bel bağlayırdısa, bir qədər sonra ondan asılı olurdu. 100-dən çox ölkədə bu təşkilatın şəbəkəsi var. Məqsəd bu yerlərdə insanların baxışını dəyişdirmək, özlərinə tabe etmək olub. Bir çox ölkələrdə buna nail oldular. Lakin Azərbaycan dövlətinin ayıq-sayıqlığı belə bir prosesin ölkəmizdə də baş tutmasına imkan vermədi. Donald Tramp və sağ əli İlon

dilər. Çalışdırdılar ki, bu ölkələrdə düşüncə beyinlər fəaliyyət göstərməsinlər. Təbii ki, Azərbaycan buna etiraz edirdi və bildirirdi ki, bizə heç kim təlimat verə bilməz. Onlara başa salındı ki, Azərbaycan hansı prosesdə nəyi etməli olduğunu özü bilir, dəstəyiniz lazım deyil”.

Qeyd edək ki, ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin ləğv ediləcəyinin proqnozunu Azərbaycan Prezidenti hələ ötən ilin sonunda vermişdi. Dövlətimizin başçısı dekabrda bildirmişdi ki, Donald Tramp USAID-i qadağan edə bilər. Elə də oldu, Tramp yanvarın 20-də USAID-in maliyyələşdirilməsini dayandırdı.

Azərbaycan rəhbərliyi hələ illər öncə USAID-in fəaliyyətindəki neqativləri ABŞ rəhbərliyinin diqqətinə çatdırmışdı. Lakin bu narahatlıqlara ciddi yanaşılmadı. Elə bu səbəbdən də 2024-cü ilin fevralında hökumət USAID ilə müqavilə müddətini uzatmadı.

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Ermenistanın müdafiə naziri **Suren Papikyan** **Almaniyaya** gedib. **Erməni KİV-in məlumatına** görə, nazirin **Münhen** **Təhlükəsizlik Konfransında** iştirakı gözlənilir. **Onun həmçinin** **həmkarları ilə** **ikitarəfli görüşləri** də nəzərdə tutulub.

şunlara yardım etmək və digər xüsusi tədbirlər var ki, onlar hərbi polisin vəzifəsidir. Görünən odur ki, Ermənistan hərtərəfli əhatə olunan təlimlər keçirir. Bu, müharibəyə hazırlıqdır. Hərbi polisi təlimləndirir ki, müharibədə diversiya qrupları ilə necə mübarizə aparmaq lazımdır və sair. Müdafiə naziri Papikyanın Hindistana getməsi, öldürücü müasir silahlar əldə etməsi, silah alışı ilə bağlı

artmasını tətikləyir. Özlərinə biraz silah toplayıblar və Amerika ilə hərbi təlimlər keçirlər deyər Ermənistan hökumətində və cəmiyyətində müharibə əhvalı artır. Ona görə də hər an hərbi təxribat törədə bilər. Dövlətimiz, ordumuz təxribatların qarşısını almağa hazır olmalıdır".

Ekspert vurğuladı ki, Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasını

cəhd edəcəklərsə müharibə Azərbaycan ərazisində getməyəcək. Azərbaycan siyasi və hərbi rəhbərliyi şübhəsiz Ermənistanın müharibə hazırlıqları istiqamətində hərəkət trayektoriyasını diqqətlə izləyir. Yəqin ki, hər bir yaranacaq vəziyyətə uyğun tədbirlər hazırlanır".

Hərbi analitikin sözlərinə görə, Azərbaycan Ermənistanın yeni aldığı silahları məhv et-

ABŞ Konqresində Azərbaycan müzakirələri - Bakıdan reaksiya

Erməni lobbisinin çirkin təbliğatına son qoyulması prosesi başlandı; **deputat: "Onlar elə rəy yaratmışdı ki..."**

ABŞ Konqresində Azərbaycanda dini azadlıqlarla bağlı dəyirmi masa təşkil olunub. "Yeni Müsavat" bu barədə məlumat yayıb. "ABŞ Konqresində Azərbaycanda dini etiqad azadlığı mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Müzakirələrdə səfir Xəzər İbrahim, Bakı Sefarad Yəhudilərinin Dini İcmasının sədri Zəmir İsayev, ABŞ konqresmeni Timoti Kennedi və ravvin Keşer İsrail Çaim Şafner iştirak ediblər". - Azərbaycanın Vaşinqtondakı səfirliyinin "X" sosial şəbəkəsi bildirir. Səfirlik "məzmunlu müzakirələrə görə" iştirakçılara təşəkkürünü bildirib. Qeyd edək ki, ABŞ Konqresində keçirilən bu cür dəyirmi masalar Azərbaycanın dini etiqad azadlığı sahəsindəki siyasətini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq, ölkə haqqında yayılmış yanlış təsəvvürlərin qarşısını almaq və Azərbaycanın multikultural dəyərlərini təqdim etmək üçün mühüm platformadır.

ABŞ Konqresi qlobal səviyyədə mühüm qərarların qəbul edildiyi bir mərkəzdir. Burada keçirilən müzakirələr beynəlxalq ictimaiyyət və ABŞ-nin siyasi dairələri tərəfindən diqqətlə izlənilir. Ermənilər uzun illərdir ki, ABŞ-də Azərbaycan əleyhinə təbliğat aparır, xüsusilə dini azadlıqlar məsələsində manipulyasiya edirlər. Konqresdə belə tədbirlərin təşkili bu cür təbliğata qarşı real faktlarla çıxış etmək imkanı yaradır. Eləcə də, Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin inkişafında dini tolerantlıq mövzusunun vurğulanması, Azərbaycanın qlobal multikultural dəyərlərə verdiyi töhfənin önə çəkilməsi mühüm rol oynayır. Digər tərəfdən, ABŞ hökuməti və Konqresi mütəmadi olaraq müxtəlif ölkələrdə dini azadlıqların vəziyyəti ilə bağlı hesabatlar hazırlayır. Bu cür müzakirələr Azərbaycanın adının əsassız siyahılara salınmasının qarşısını almaq üçün vacibdir. Belə tədbirlər yalnız siyasətçiləri deyil, eyni zamanda dini liderləri, hüquq müdafiəçiləri və akademik çevrələri məlumatlandırmaq baxımından da əhəmiyyətlidir.

İlahiyyətli deputat Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Bu cür müzakirələr Azərbaycan realitətlərini dünya birliyinə və ictimaiyyətə çatdırmaq üçün çox vacib və önəmlidir. Təəssüfə qeyd etmək lazımdır ki, erməni diasporunun, lobbisi təşkilatlarının apardığı çirkin təbliğatı nəticəsində Qərbdə Azərbaycandakı dini durum və dinlərarası münasibətlərlə bağlı yanlış təsəvvür formalaşdırılıb. Belə bir fikir yaradılıb ki, guya Azərbaycanda heç bir dini azadlıq mövcud deyil, digər xalqlara və dinlərə hörmətsiz münasibət var. Bu uzun illərdir Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı aparılan təbliğatın nəticəsidir. Ermənilər tez-tez iddia edirlər ki, "Azərbaycanın onlara qarşı münasibəti dinlə bağlıdır, bu ölkədə heç kimin hüquqları tanınmır və bu baxımdan belə müzakirələr çox önəmlidir". Əslində isə belə deyil, Azərbaycandakı dinlər, məzhəblər və millətlərarası münasibətlər dünyanın müxtəlif ölkələri üçün bir nümunədir".

Deputat vurğulayıb ki, dünyanın bir çox ölkəsində yəhudilərə qarşı dözümsüz münasibət var: "Yəhudilərə qarşı mühəyən təqiblər, təzyiqlər, antisemitizm kütləvi hal alıb. Azərbaycanda isə nümunəvi bir vəziyyət yaranıb. Yeni bu gün müsəlmanlarla xristianlar, yəhudilər ölkəmizdə birgə yaşayırlar. Bu istiqamətdə dövlətimiz tərəfindən çox önəmli addımların atıldığını görürük. Bütün xalqların nümayəndələri qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşaya bilərlər. Azərbaycanda olan yəhudi icmalarının rəhbərləri də tez-tez Azərbaycan barədə, ölkəmizdə formalaşan ənənələr barədə fikirlərini bölüşürlər. Bu gün Azərbaycan yeganə ölkələrdəndir ki, kilse, sinagox tikir. Dövlət nəinki etiqad azadlığını təmin edir, eyni zamanda dini icmalara yardımlar da göstərir. Hər il dövlət büdcəsindən təxminən 350 min manat vəsait ayrılır, icmalara yardımlar göstərilir. Bu gün Bakının mərkəzində 3 yəhudi icması, 2 sinagox, 3 pravoslav kiləsi və 1 katolik kiləsi fəaliyyət göstərir. Onların hamısı dövlətimizin diqqəti və qayğısı ilə tam təmin olunub. Bu gün dövlətimiz onlara xüsusi diqqət və qayğı göstərir. Bu mənada Qırmızı Qəsəbə nümunəvi yerlərdən biridir ki, burada bir neçə sinagox fəaliyyət göstərir. Digər bölgələrdə də bu cür yanaşma sərgilənir. Bu, Azərbaycanın dini tolerantlıq siyasətinin bariz nümunəsidir. Bu, Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin uğurunun göstəricisidir. Bu da onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan bu sahədə lider ölkədir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən də çox mühüm və önəmli tədbirlər həyata keçirilir. Bu müzakirə də onu göstərir ki, dövlətimizin bu sahədə böyük uğurları, zəngin təcrübəsi var".

Afaq MİRAYIQ,
"Yeni Müsavat"

İrəvandan "alman" gedişi - düşmənin yeni hiyləsi

Ermənistandan Münhen Təhlükəsizlik Konfransında Paşinyanla yanaşı müdafiə naziri də iştirak edir; polkovnik məkrli planları açıqladı

Papikyan bundan günlər öncə Hindistanda olmuşdu. Maraqlıdır ki, Almaniyaya səfər ərəfəsində Ermənistan ordusunun bir qrup hərbi qulluqçusu ABŞ-nin Almaniyadakı "Hoenfels" hərbi bazasında keçirilən "Joint Resolve-2025" hərbi təlimlərində iştirak edir. Ermənistan sözügedən manevrlərə ilk dəfə olaraq Hərbi Polisin şəxsi heyətindən formalaşdırılan batalyonla qatılıb. Ermənistan hərbciləri xüsusi əhəmiyyətli obyektlərin mühafizəsi, diversiya-kəşfiyyat qruplarının zərərsizləşdirilməsi, eləcə də təlim proqramına uyğun digər manevrlərin icrasında iştirak edir.

Ermənistan KTMT üzvü ola-ola, - hərgah, fəaliyyətini "dondurduğunu" elan edib, - hərbi sahədə əməkdaşlıq vektorunu tamamilə dəyişməkdədir. Bir yandan nazir Münhenə gedir, eyni vaxtda erməni hərbcilər Almaniyadakı ABŞ bazasında hərbi təlim keçirlər. Bu da diqqətçəkicidir ki, Münhen Konfransında Azərbaycandan XİN rəhbəri Ceyhun Bayramov, Ermənistandan isə baş nazir Paşinyanla yanaşı müdafiə naziri də iştirak edir. Bu qəbil addımlar sözsüz ki, Ermənistanın sülh bəyanatlarının yalnız gözədən pərdə asmaq niyyəti güddüyünü təsdiqləməklə yanaşı, onun müharibə hazırlığından xəbər verir. Ermənistanın bu cür addımları son nəticədə Azərbaycanla münasibəti təzədən alovlanma bilərmi?

Hərbi Polisin keçmiş reisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan artıq üçüncü dəfədir ABŞ-la birgə hərbi təlimlərdə iştirak edir: "Bu təlimlərin ikisi Ermənistanda, biri isə Almaniyadakı Amerika hərbi bazasında reallaşdırılıb. Diqqətçəkən məqamlardan biri isə odur ki, hərbi təlimə hərbi polis də cəlb olunub. Hərbi polisin vəzifələrindən biri də diversiya qruplarına qarşı mübarizə aparmaqdır. Kolonların ön xətdə daşınması, ön xətdəki qo-

Rövşən Məhərrəmov

müəyyən razılışmalara nail olunması, hücum silahlarının alınması üçün addımlara xüsusi yer ayırmaları, Almaniyadakı konfransa məhz müdafiə naziri Papikyanın qatılması və digər baş verənlər ondan xəbər verir ki, Ermənistan müharibəyə başlamaqda qərarlıdır".

R.Məhərrəmov əlavə etdi ki, bu baxımdan, qarşıdakı dövrlərdə istənilən an iki ölkə arasında hərbi toqquşma başlaya bilər: "Ermənistan əhali arasında da son vaxtlar müharibə əhval-ruhiyyəsinə köklənə müşahidə edilir. Yəni bir neçə ay öncəyə qədər xalq arasında müharibə əhval-ruhiyyəsinə daha çox müxalifət, əsasən də revanşist qüvvələr təbliğ edirdisə, son zamanlar hakimiyyət də həyata keçirdiyi addımlarla xalq arasında revanşist əhval-ruhiyyənin

uzatmasında əsl məqsədinin nə olduğu hər keçən gün daha aydın olur: "Məqsəd mümkün qədər vaxt udmaq və mümkün qədər silah toplamaq, ordunu gücləndirmək və qəfilən Azərbaycana qarşı yenidən müharibəyə başlayıb ərazilər ələ keçirməkdir. Öz ələmlərində düşünürlər ki, bu yolla yenidən Azərbaycan torpaqlarını, Qarabağı yenidən ələ keçirə bilərlər. Bu dəfə başlamaq istədikləri müharibəyə Qarabağdan ermənilərin təbirincə desək "qovulmuş erməni əhalinin" evlərinə qayıdaraq üçün "tədbir" adı qoymaq istəyirlər. Azərbaycan ordusu şübhəsiz ki, Ermənistanın bu xam xəyallarının həyata keçməsinin qarşısını anındadaca almaq qüdrətinə malikdir. Bu dəfə ermənilər müharibəyə

mək, o silahların qarşısını almaq üçün alternativ silahlar əldə etməlidir: "Yəqin ki, bu istiqamətdə də addımlar atılır. Bunlar edilməlidir ki, gələcəkdə istənilən təhlükəyə tutarlı cavab verilsin və Ermənistan 44 günlük müharibədəki aldığı zərbənin ən azı iki qatını ala bilsin".

R.Məhərrəmov onu da dedi ki, Ermənistanın KTMT-nin üzvü olduğu halda KTMT qüvvələri ilə birgə təlimlərdən yayınıb Amerika ilə hərbi təlimlər keçirməsi ilk növbədə Rusiyada məntiqlə qıcıq yaratmalıdır. Onun fikrinə, hələ ki, Rusiyadan bu vəziyyətə adekvat reaksiya görünmür: "Sanki Rusiyanın da siyasi, hərbi dairələrində Ermənistanın hər nə yolla olur-olsun hərbi baxımdan güclənməsini və Azərbaycanla müharibə edə biləcək səviyyəyə gəlib çatmasını istəyən qüvvələr var. Ona görə də Ermənistanın KTMT-ni kənara qoyub ABŞ hərbciləri ilə tez-tez təlimlər keçirməsini, başqa-başqa ölkələrdən silah almasını sakit şəkildə izləyirlər. KTMT-Ermənistan əməkdaşlığı kağız üzərindədir. Praktiki əməkdaşlıq ABŞ-la, Avropa dövlətləri ilə həyata keçirilir. KTMT-nin başında dayanan Rusiya isə bunu susqunluqla qarşılayır".

Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Çeşir pişiyini sığallayan səfir

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

**“Mən dəli deyiləm, sadəcə,
bizim reallıqlar fərqlidir”
(həmin pişikdən sitat)**

Yenə Dumanlı Albiondan qara-qura xəbər almışq və təsadüfə bax ki, bu xəbər 14 fevral Sevgililər günündə məhz Britaniya mətbuatında dərc olunmuşdur. Orada Çeşir əyalət məhkəməsi keçmiş səfirimiz Rafael İbrahimova 16 aylıq şərti azadlıqdan məhrumetmə cəzası kəsib. Plyus, Rafael müəllim 200 saat dövlət üçün (bizim dövlətdən söhbət getmir, İngiltərə üçün çalışmalıdır) pulsuz işləməli və 20 gün küçə-filan süpürməlidir. Hakim cəza kəsərkən Rafael müəllimin 60 yaşı ötdüyünü, Londonda paltar dükanı işlədən qız övladından olan nəvələrinə baxdığını, ilk cinayəti olmasını və sairəni nəzərə alıbdır.

Öncə qeyd edim ki, yoldaş İbrahimov hələ Sovetin vaxtından qalma, necə deyirlər, əski diplomatlar qrupumuza aiddir. 1980-ci illərdə Yəməni və Əlcəzairdə tərcüməçi işləyibmiş. Böyük ehtimal Əbülfəz Elçibəyin və Vəfa Quluza-dənin “kruquna” daxilmiş. Elə müstəqil Azərbaycanda XİN sistemində də 1993-cü ildə cəlb edilib. 2001-2013-cü illərdə Britaniya, Norveç, Finlandiya, İrlandiya kimi yerlərdə səfirimiz olub və Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya yayıb. Lakin 2014-cü ildə qərribə şəkildə vətənə qayıtmaqdan imtina edib, London tərəflərdə qalmağa üstünlük verib. Bu aralar Britaniyanın eks baş naziri Toni Bleyerin fondunda işləyib. Hətta arada BBC media şirkətinin şərhçisi olub. (Dəli şeytan deyir Rafael müəllimin başına gələn son əhvalatı BBC-nin Azərbaycandakı ofisinin bağlanması şaiyələri ilə əlaqələndir, lakin biz şeytana niyə uyaq, üstəlik zırramadır-sa?)

Oxucular çox intizarda qalmasın, Rafael müəllimin cinayəti haqda da yazaq. Onu nə üstündə tutublar? Vallah, belə pis çıxmasın, o cür şeylərə görə adam tutmağa qalsa, ölkəmizin yansı içəridə olmalıdır. Buyurun, ittihamdan çıxarışı olduğu kimi veriram: “Mister İbrahimov 2023-cü ilin 5 dekabrında Çeşir bölgəsində tibbi klinikada olarkən 3 qadına qarşı seksual zorakılıq edib”.

Məsələnin detalları isə çox tragikomikdir əslində. İbrahimov sərxoşluqdan, yuxusuzluq və depressiyadan əziyyət çəkirmiş, həmin klinikaya da müalicə üçün gedibmiş. Zorakılığa məruz qalan qadınlar isə klinikanın əməkdaşları olub. Məhkəmə materiallarına görə Rafael müəllim qadınlardan birinin, üzr istəyirəm, sinəsinə toxunub, ikincisinin bir az aşağı hissələrinə əl atıb, üçüncüyə isə... “çox gözəl xanım olduğunu, ona aşıq olduğunu” söyləyib. Hər üç qadının əllərindən də dəfələrlə marçmurç edib, yəni, elmi dildə yazsam, öpüb. Vəssalam. Zorakılıq aktı bundan ibarətdir.

Ey vah... Bizdə bir deputatın buna bənzər videosu çıxmışdı, hamı gülüb keçdi, ta aparıb küçə süpürtdürən olmadı. Hələ əl öpmək... Bu haqından cinayət sayılır? Ayıb deyilmi? Ona qalsa bu yaxında Britaniya səfiri tumanda içərişəhərdə çəkiliş edirdi. Biz ona pis baxmadıq ki. Niyə baxsaq, bilirik şotlandların kilt adlı kişi tumanını geyinmişdi. Amma hər şeyin öz yeri də var.

Qərb tənəzzül edir, necə deyirlər. Almaniya, daha dəqiqi, bu dəfə Britaniya dağılır. (Yeri gəlmişkən, dünən hörmətli AzTV-nin də 69 yaşı tamam olurdu, təbrik edirik, həmişə belə gözəl rəqəmlər qisməti olsun).

Məncə burada xarici qara qüvvələrin rolu danılmazdır. Onlar bizim diplomatları güdür, həmişə bu tip qalmaqla salmağa çalışırlar. Məsələn, bir dəfə, uzaq illərdə bir şəhərdəki konsulumuzu da pleyboyluqda ittiham eləmişdilər. Günahı hansısa xanıma eşq elan etmək idi deyəsən. Elmar Məmmədov belə kadrlarla çalışıb, gerek çox üstünə getməyə.

Hadisənin yeri də mənə maraqlı gəldi, çünki bunu Lyuis Kerrolun “Alisa möcüzələr diyarında” əsərindən xatırlayıram. Orda Çeşir pişiyi adlı obraz vardı. Bu pişik pis-pis gül-məyi ilə tanınırdı və qəfil yoxa çıxırdı, ancaq gülüşü havada asılı qalırdı. Ona görə ingilislərdə “Çeşir pişiyini güldürmək” kimi obrazlı ifadə yaranıb, bu, texminən bizim dildəki “bişmiş toyuğun gül-məyi gəlir” məsələnin qarşılığıdır.

Ümid eləyək Rafael müəllim bir daha Çeşir pişiyini güldürməsin. Aqlatması heç məsləhət deyil. Tumarlaya bilərmi, açığı, ona da çox əmin deyiləm. Məhkəmə 10 il sınaq müddəti verib. Bu arada yenə hansısa əliuzunluq çıxsas, gerçək həbsə düşəcək.

“Ermənistan xarici təhlükəsizlik məsələsində hələ də Rusiyaya arxalanır, amma Moskva onunla əlaqələri kəsmiş ölkənin taleyi üçün narahat olmayacaq”. Bunu rusiyalı politoloq Yevgeni Satanovski deyib. Onun iddiasına görə, Cənubi Qafqaz bir neçə böyük geosiyasi oyunçunun döyüş meydanına çevrilib, amma hazırda Rusiya onların arasında yoxdur:

“Bölgədə Türkiyə və İran kimi dövlətlərin, eləcə də global ağalığı iddiasında olan kollektiv Qərbin maraqları toqquşub. Rusiyaya gəlincə, əsrlər sonra region onun təsir dairəsindən uzaqlaşır”. Satanovski qeyd edib ki, Rusiya Ermənistanın taleyi ilə İrəvandan çox maraqlanmıyacaq: “Respublikaya qərbyönlü Nikol Paşinyan rəhbərlik edir, o, ölkəni Rusiyanın təsir və maraqları zonasından çıxarmaq üçün hər şeyi edir. Bundan sonra Ermənistanın mövcudluğuna təhlükə yaranarsa, Rusiyanın müdaxiləsinə arxalanmaq sadələşmə olardı. Mən həqiqətən başa düşürəm ki, Ermənistan tarixindəki rolunu Zelenskinin Ukrayna tarixindəki roluna çox bənzəyən bir adamın rəhbərlik etdiyi bir ölkə üçün niyə narahat olmalıyıq?”.

Politoloq Rusiyanın Cənubi Qafqazda udurduğunu etiraf edib. O, siyasətçilər, ekspertlər, diplomatlar və medianı Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövcudluğu ilə bağlı insanları aldatmağa çağırıb, həmçinin əlavə edib ki, regiondan geri çəkilmək Moskva üçün müsbət amil deyil. Satanovski nə dərəcədə haqlıdır?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, rusiyalı politoloq Yevgeni Satanovskinin ölkəsinin Ermənistanla münasibətləri fonunda Cənubi Qafqazda varlığı ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərdə müəyyən həqiqətlər mövcuddur: “Rusiya İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər xarici güclər arasında regionda ən çox təsir imkanlarına malik dövlətlərdən biri idi. Lakin 44 günlük Vətən Müharibəsindən sonra Azərbaycan liderliyində Cənubi Qafqazda yeni geosiyasi reallıqlar yarandı. Bu fakt qərb meyilli siyasət həyata keçirən Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyana əlavə edib ki, regiondan geri çəkilmək Moskva üçün müsbət amil deyil. Satanovski nə dərəcədə haqlıdır?”.

Onun sözlərinə görə, Rusiyanın hakimiyyətə yaxın mediasının və siyasətçilərinin sərgilədiyi yanlış mövqe bu ölkəni getdikcə tək qalmağa sürüklədikləri məğlubiyyətə görə Kreml və onun liderliyində formalaşan KTMT-ni günahlandırmağa əsas verdi. Çünki bu zamana qədər Ermənistanın təhlükəsizlik məsələləri Rusiyanın ölkədəki 102-ci bazası fonunda cəmləşdirilirdi

Kremlin Güney Qafqaz xiffəti - Satanovskidən inanılmaz sözlər...

**Rus politoloq ölkəsinin bu regionda
rəqiblərinə udurduğunu iddia edir;
azərbaycanlı analitiklər isə deyirlər ki...**

hərbi qüvvələrdən aslı idi. İndi isə proseslər tamamilə fərqli məcrada inkişaf edir. Paşinyan administrasiyası KTMT-dən çıxmaq və Gümrü şəhərində yerləşən rus hərbi varlığını ölkədən çıxarmaq niyyətini açıq şəkildə dilə gətirir. Aydındır ki, Ukrayna müharibəsinə fokuslanmış Moskvanın bunlara adekvat cavab verməsi müəyyən qədər çətinləşib. Ancaq onu da unutmamaq lazımdır ki, Ermənistan iqtisadiyyatı təməl sahələr üzərindən Rusiyadan asılı vəziyyətdədir və Kreml sanksiyalar paketi ilə istənilən vaxt İrəvanı sərt şəkildə cəzalandıra bilər”.

“Əslində rusiyalı politoloq Yevgeni Satanovski haqlıdır. O mənada ki, Rusiya Cənubi Qafqazda udurub. Lakin bu udurmanın əsas günahkarı da elə Rusiyanın özüdür”. Bunu Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov deyib.

Onun sözlərinə görə, Rusiyanın hakimiyyətə yaxın mediasının və siyasətçilərinin sərgilədiyi yanlış mövqe bu ölkəni getdikcə tək qalmağa sürüklədikləri məğlubiyyətə görə Kreml və onun liderliyində formalaşan KTMT-ni günahlandırmağa əsas verdi. Çünki bu zamana qədər Ermənistanın təhlükəsizlik məsələləri Rusiyanın ölkədəki 102-ci bazası fonunda cəmləşdirilirdi

cəhd göstərdi. Nəticədə də Cənubi Qafqazın lider ölkəsi ni incik saldı. Bu cür yanlış siyasət yalnız və yalnız Rusiyanın ziyanıdır”.

V.İskəndərov deyib ki, Y.Satanovskinin siyasətçilər, ekspertlər, diplomatlar və medianı Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövcudluğu ilə bağlı insanları aldatmağa çağırışı da haqlıdır: “Çünki reallıq Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövqelərinin tamamilə zəiflədiyini göstərir. Səbəb isə onların özləridir. Dediym kimi, Rusiya tərəfindən digər ölkələrə və xalqlara qarşı sərgilənən sərt mövqe qəbul edilən deyil”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu da rusiyalı politoloğun fikirlərində həqiqət görür: “Rusiyanın Ukraynaya qarşı apardığı işğalçı müharibə əslində şimal qonşumuzu gücləndirə bilər, xeyli zəifləyib. Potensialını xərcləyir. Maliyyəsi gedi, ordusunda böyük itkilər var. Hərbi texnika, canlı itkiləri də kifayət qədər çoxdur. Düzdür, Rusiya Ukraynada qələbə çalarsa - hərçənd ki, bunu çoxları arzu etmir - başqa ölkələri də hədəf götürə bilər. İstər Cənubi Qafqaz, istərsə də, Mərkəzi Asiya olsun. Amma Rusiya Ukraynada qələbə qazanmayacaq. Tramp hər iki tərəfi atəşkəsə məcbur edə

bilər. Bu isə Rusiyanın qələbəsi olmayacaq. Müharibə bitmə belə Avropa Rusiyadan o qədər də çox qaz almıyacaq. Rusiya mövqelərini də itirəcək. Necə ki, itirir də. Cənubi Qafqazda Azərbaycanla münasibətləri korlayıb, durduğu yerdə münasibətləri gərginləşdirdi. Raketlə 30 vətəndaşımızı öldürüb. Buna görə məsuliyyət daşımaq istəmir. Azərbaycanın çox haqlı tələbləri var. Azərbaycanı artıq itirmək üzrədir. Qazaxıstanı da itirməklə üz-üzədir. Rusiyanın daim imperiya maraqları olub. Bunu da daim həyata keçirməyə çalışıb. Hətta müttəfiq adlandırdıqları Belarus da bunu anlamamış deyil. Rusiyanın dostu və tərəfdaşı çox deyil. Cənubi Qafqaza gəldikdə isə, əslində Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasını yubarmasa, İlham Əliyevin də dediği kimi, Qafqaz Evi qurulardı. Bu qurularsa, Rusiyanın Cənubi Qafqazda təsir imkanları da azalacaq. Ona görə də haradasa Satanovski Rusiyanın Cənubi Qafqazda maraqlarının azalması barədə dediklərində haqlı görünür. Azalmalıdır da, çünki Rusiya əvvəlki gücdə deyil. Sovetlər Birliyi deyil ki, hər bir ölkədə maraqlarını təmin edə bilsin”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

İrəvandan sensasion etiraf - Bakı da elə onu deyir

Erməni spikerin bəyanatlarının arxasındakı hiylə üzə çıxdı; Simonyan əslində o mesajı verir ki...

Ermənistan parlamentinin spikeri, özünü əslən qara-bağlı sayan Alen Simonyan bəlkə də özü də bilmədən maraqlı bir etiraf edib. Qarabağdan olduğu iddia edilən jurnalistlə mübahisə zamanı o, torpaqlarımızın uzun illər ermənistan tərəfindən işğal altında saxlandığını və Azərbaycanın Qarabağda heç bir etnik təmizləmə aparmadığını, ermənilərin ərazini öz xoşu ilə tərk etdiyini faktiki boynuna alıb. İndi bir var, bunu bizim rəsmilər söyləyə, bir də var, erməni yetkililərin ağzından çıxa.

Təsadüfi deyil ki, enməni radikal-revanşistlər dərhal Simonyanın üstünə düşüb, onu xain, satqın adlandırıblar. Halbuki Simonyanın özü "miatsum" virusundan tam qurtulmuş biri sayılmaz. Sitat belədir: "Siz Ermənistanın orda (işğal altındakı Qarabağda - red.) saxladığı silahlarla və siyasi dəstəyimizlə öz yerinizdə qala, sona qədər döyüşüb mübarizə apara bilərsiniz. Amma çıxıb getdiniz. Mübarizə aparmaq lazım idi. Necə ki, Ermənistan mübarizə apardı, döyüşdü".

Görəsən Ermənistan öz ordusu ilə Azərbaycana qarşı niyə döyüşürmüş? Məgər ordumuz o vaxt qonşu ölkənin hansısa hissəsini zəbt etməmişdi? Qətiyyə. Bəs İrəvan suveren ərazimizdə, Qarabağda niyə silah-sursat, hərbi texnika, ümumiyyətlə, hərbi qüvvə saxlamalı idi? Nə üçün onun vətəndaşları "Laçın yolu"ndan qanunsuz keçməklə başqa dövlətin ərazisində - Qarabağda hərbi xidmətə göndərilməli idilər?! Qarabağdakı xunta rejimi niyə Ermənistanın dövlət büdcəsi hesabına maliyyələşir-

di? Nəzərə alsaq ki, Alen Simonyan sıradan biri deyil, Ermənistanın 3-cü rəsmi şəxsidir, o zaman Azərbaycan beynəlxalq məhkəmədə erməni spikerin bu açıqlamasından hüquqi fakt-dəlil kimi istifadə edə biləmi? Deyək ki, sabiq prezident Levon Ter-Petrosyanın məlum qalmaqallı videosu kimi.

Yeri gəlmişkən, fevralın 12-də Azərbaycan tərəfi Haqqa şəhərində yerləşən Daimi Arbitraj Məhkəməsinin mənzil-qərargahında 1979-cu il tarixli "Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitin qorunması haqqında" Konvensiya ("Bern Konvensiyası") əsasında Ermənistanla qarşı arbitraj işi üzrə iddia sənədini təqdim edib. Sənəddə Ermənistanın "Bern Konvensiyası"na dair hüquqi öhdəliklərinin çoxsaylı pozuntuları ətraflı şəkildə öz əksini tapıb. Azərbaycan Ermənistan tərəfindən yaşayış yerlərinin və canlı təbiətin kütləvi şəkildə məhv edilməsinə görə bu ölkədən tam təzminat tələb edir. Ermənistanla qarşı məhkəmə iddiası Bern Konvensiyası əsasında indiyədək mə-

lum olan ilk dövlətlərarası arbitraj prosesidir. Hazırkı situasiyada erməni spikerin bəyanatlarının əsl mahiyyəti nədən ibarətdir? Simonyan hansı mesajları verir?

"O həmin Simonyandır ki, işğal dövründə Ağdama səfər edib şəkil çəkdirmişdi. Bu günlərdə isə səhv etdiyini boynuna aldı. İndisə bu açıqlamalardan görünür ki, Ermənistan rəhbərliyi baş verənlərin bütün məsuliyyətini Qarabağda mövcud olmuş mifik hökumətin üzərinə qoymaq istəyir. Amma bu hiyləyə kimse aldanmaz və ərazilərimizin 30 il işğal altında saxlanması Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyinin cinayətidir", - Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında erməni spikerin çıxışını belə şərh etdi. Onun sözlərinə görə, İrəvan rəsmilərinin etiraflarından asılı olmayaraq, onsuz da Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə işğal dövründə vurulmuş ziyanın təzminatının ödənilməsinə tələb edir: "Parlamentin sədrinin ifadəsi isə məhkəmə proseslərinin də əlimizi gücləndirən arqumentlər ola bilər. Eyni zamanda, təkəcə Azərbaycan dövlətinin vəsatətlər qaldırması ilə bu proses məhdudlaşmamalıdır, əmlakı tar-mar edilmiş keçmiş məc-

buri köçkünlər fərdi qayda-da Avropa Məhkəməsinə müraciət göndərə, Ermənistan kompensasiya tələb edə bilər".

Hüquq müdafiəçisi qeyd etdi ki, spikerin Qarabağdan könüllü gedən ermənilərin qovulmadığını etiraf etməsi də ayrıca bənddir: "Azərbaycan əleyhinə qətnamələr çıxaranlar, xüsusən də Avropa Parlamenti, o cümlədən konqresmenlər, Fransa Senatı və bir sıra beynəlxalq təşkilatlar indi erməni spikerin çıxışına diqqət yetirsinlər. Sadəcə, bir daha təkrarlamaqlı oluram ki, Simonyanın hiylələri məsuliyyəti Qarabağ ermənilərinin üzərinə qoymaq cəhdidir. Demək istəyir ki, guya mübarizə aparmayıblar və Ermənistanla gəliblər. Bununla əslində, Ermənistan dövlətini ifşa edib. Simonyan təsdiqləyir ki, əgər ermənilər vuruşsaydılar, Ermənistan Silahlı Qüvvələri dəstəyi davam etdirəcəkdə. Bu da işğalçı ölkənin rəsmi şəxsinin etirafıdır, bir daha Ermənistanın başqasının torpağına göz dikdiyini ortaya qoymuş olub".

Ç.Qənizadə bildirdi ki, Paşinyanın və onun komandasının Qarabağın Azərbaycana aid olduğunu indi təsdiqləməsi müharibənin nəticələrindən irəli gəlir: "Biz gəlin unutmayaq ki, həmin Paşinyan danışqları sıfırlayan

Mehridən Naxçıvana dəmir yolu - Sabiq nazirdən ilginə anons

"Zəngəzur dəhlizi mövzusu Ermənistan tərəfində geniş müzakirə edilir. Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı tələbləri bəllidir. Rəsmi İrəvan bu təzyiqlər fonunda müxtəlif ortaq variantlar təklif edir". Bu sözləri teleqraf-a Azərbaycanın sabiq xarici işlər naziri, politoloq Tofiq Zülfüqarov deyib. Sabiq nazir bildirib ki, indiki mərhələdə dəhlizlə bağlı səslənən fikirləri sonuncu təklif kimi qəbul etmək olmaz:

"Çünki digər mövzulara aid mövqelər dəyişməyib. Əslində Ermənistan da böyük oyunçuların oyununun nə ilə nəticələncəyini gözləyir. ABŞ-Rusiya, ABŞ-İran istiqamətində hansı proseslərin gedəcəyi hələ məlum deyil".

Tofiq Zülfüqarova görə, Azərbaycanın iki hissəsi arasında (Azərbaycan-Naxçıvan) əlaqələr yaradılsa, Ermənistan da bundan bəhrələne bilər: "Söhbət Naxçıvana gedəcək dəmir yolu xəttindən istifadədən gedir. Ermənistan da Naxçıvan ərazisindən keçən dəmir yolu xəttindən istifadə edə bilər. Mehridən Naxçıvana qədər dəmir yolu şəbəkəsi bunun üçün optimal variant kimi təklif olunur. Burada paralellik aparmaq düzgün olmaz. Çünki Naxçıvan fərqli bir vəziyyətdədir. Sözsüz ki, dəhlizin hansı variantla açılması ilə bağlı danışıqlar bundan sonra da davam edəcək. Yekun qərara hələ çox var". Qeyd edək ki, Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan Azərbaycana eksteritorial dəhliz verməyəcəklərini açıqlayıb.

Avropalı deputatlardan Vardanyan bəyanatı: "Putinin pul kisəsi..."

Rumıniya parlamentinin bir qrupu Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa riayət etməmək və onilliklər boyu Kreml tərəfindən dəstəklənən separatçı hərəkatın rəhbərlərini məsuliyyətə cəlb etmək səylərini dəstəklədiklərini bəyan ediblər. Bu barədə Rumıniyanın "Newsweek" nəşri məlumat verib.

Qeyd olunub ki, ölkə parlamentinin 19 deputatı məsələ ilə bağlı bəyanat yayımlayıb. Qrupun deputatlarından biri olan Kristian Terhes Moskva tərəfindən dəstəklənən postsəviyyə ölkələrindəki separatizmdən qaynaqlanan regional təhlükəsizlik və sabitliyə davam edən təhdidlərlə bağlı ciddi narahatlığını ifadə edib. K. Terhes qeyd edib ki, "Putinin pul kisəsi" kimi tanınan Ruben Vardanyan və Qarabağın digər separatçıları üzərində Bakıda keçirilən məhkəmə prosesi beynəlxalq ictimaiyyətə nümunə göstərir və Kremlin maraqları naminə öz dövlətlərinin suverenliyini pozmağa davam edənlərə aydın siqnal göndərir: "məsuliyyət qaçılmazdır və cəzadan yayınmaq mümkün deyil".

"Bakıda R.Vardanyan və Araik Arutyunyan da daxil olmaqla digər separatçı liderlər üzərində məhkəmə prosesləri Qafqaz və Avropada Kreml tərəfindən dəstəklənən onillik anti-konstitusional fəaliyyətə görə ədalətli cəzalandırma nümunəsi olmalıdır", - deputatların bəyanatında vurğulanıb. Bəyanatda "separatizm və terrorizmin cəzalandırılması" vurğulanıb.

bir mövqedən çıxış etmiş və keçmiş rəhbərlərdən fərqli olaraq, ilk dəfə Qarabağın Ermənistanla aid olduğunu demiş bir siyasətçidir. Bununla da prosesi elə yere sürüklədi ki, Azərbaycan güc yoluna əl atmalı oldu. O Paşinyandır ki, qondarma parlamenti Şuşaya köçürmək istəyirdi. Elə Simonyan da Ağdamdakı şəklini sosial mediada yayırdı. Yəni bu qüvvələrin Qarabağı qaytarmaq niyyəti olmayıb. 2020-ci ildə "Dəmir yumruq" onları indi belə danışmağa vadar edir".

Həmsöhbətimiz sonda vurğuladı ki, bütün hallarda, Azərbaycan Ermənistanın bizi vurduğu maddi-mənəvi zərərin ödənilməsi ilə bağlı beynəlxalq məhkəmələrdə öz mübarizəsini davam etdirməlidir: "Biz İrəvanla sülh

danışıqları apara bilərik, ancaq o demək deyil ki, işğalçıların vurduğu ziyanın ödənilməsi tələbindən geri çəkilməliyik. Paşinyan son çıxışlarında deyib ki, Bakı ilə razılaşdırılmayan bəndin biri də beynəlxalq məhkəmələrdə iddialardan imtina edilməsi təklifidir. Azərbaycan bunu qəbul etmir. Çünki 150 milyardlıq zərərən söhbət gedir. Paşinyan isə növbəti dəfə hiylə işlədərək istəyir ki, bizi vurulmuş zərəri unudaq, irəliyə baxaq. Əsla, keçmişdən nəticə çıxarmadan irəli baxmaq mümkün deyil. Ona görə də hər nə qədər beynəlxalq məhkəmələrin ədalətli olacağına şübhə etsək də, mübarizəmizi aparmalıyıq".

✒ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Sensation təklif - Qəzza Türkiyəyə birləşə bilər

Siyasi şərhçi: "Proseslər Türkiyə qoşunlarının Qəzzaya yerləşdirilməsi ilə nəticələnecek"

Türkiyənin "Gələcək" Partiyasının sədri, sabiq baş nazir Əhməd Davudoğlu Qəzza ilə bağlı maraqlı təklif irəli sürüb. O, Fələstin dövləti qurulmazdan önce qəzzalıların referendum keçirərək muxtar bölgə qismində Türkiyə Cümhuriyyətinin tərkibinə daxil olmasını tövsiyə edib.

"Qəzzalıların son qanuni dövləti Osmanlı İmperiyası idi. Türkiyə onun qanuni varisi olaraq qəzzalıları öz tarixi soydaşları hesab edir. Referendum keçirsinlər. Və Fələstin dövləti yaranana qədər Türkiyə Cümhuriyyətinə muxtar bölgə olaraq qoşulsunlar", - Davudoğlu qeyd edib.

O həmçinin ABŞ-ı Qəzzanın təbii sərvətlərini ələ keçirmək cəhdində ittiham edib və prezident Donald Trampa "sionistləri Amerikadakı torpaqlara aparmağı" təklif edib.

"Bu, maraqlı layihə və Türkiyənin qeyri-adi güclü addımıdır".

Bunu rusiyalı jurnalist-şərhçi Maksim Şevçenko Davudoğlunun təklifini şərh edərkən deyib.

"Əminəm ki, Fələstin dövlətçiliyi bərpa olunana qədər Türkiyəyə muxtariyyət əsasında birləşməyə dair Qəzzada keçiriləcək referendum onun sakinləri tərəfindən dəstəklənəcək", - o bildirib.

Əhməd Davudoğlunun təklifi nə dərəcədə reallaşa bilər? ABŞ və İsrailin buna reaksiyası necə olar?

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat"a deyib ki, İsrailin hədəfi HƏMAS-ın tamamilə sıradan çıxarılması idi, ona görə də atəşkəsə yaxın durmurdu: "Terror qruplaşması adlandırdığı HƏMAS-la heç zaman danışıqlara getməyəcəyini deyirdi. Həmçinin Qəzza zolağını tam işğal etməyi planlaşdırırdılar. Rəfah Sərhəd qapısının bağlı qalmasında və qəzzalıların hamısının toplu şəkildə Misirə deportasiya olunmasında maraqlı idilər. Nəyə nail oldular? Sadəcə, silahsız insanlara qarşı qətlamlar törədərək bütün dünyanın diqqətini öz üzərlərinə çəkdi. Avropa ölkələrinin etirazı ilə üzləşdilər. Əslində bu, Netanyahu iqtidarının məğlubiyyətidir. Çünki bu qədər hərbi əməliyyatlara rəğmən, istədiklərinə nail ola bilmədilər və əsirləri xilas etmək də mümkün olmadı".

Siyasi şərhçiyə görə, 2006-cı il Livan uğursuzluğundan sonra İsrail 2025-ci ildə Fələstində ikinci uğursuzluğa imza atmış oldu: "Amma fələstinlilərin də başqa yolu yox idi, işğal altında, girovluqda idilər. Türkiyənin də rolu burada çox ciddidir. Türkiyə HƏMAS tərəfindən danışıqlar aparırdı. Fikrimcə, Türkiyə Fələstinə təsirini daha da artıracaq. Sonda proseslər Türkiyə qoşunlarının Qəzza zolağına yerləşdirilməsi ilə nəticələnecek. Bundan sonra müstəqil Fələstin dövləti qurulacaq və Qərbi Qüdsün fələstinlilərə qaytarılması məsələsi gündəmə gələcək.

Artıq bunun ilk mesajı da Türkiyə Böyük Millət Məclisindən keçmiş baş nazir indi millət vəkili və partiya lideri Əhməd Davudoğludan gəldi. Fikrimcə, İsrail-Fələstin münasibətlərinin sonu ilk növbədə Qəzza zolağına Türkiyə qoşunlarının yeridilməsi ilə başlayacaq və türk ordusunun Qüdsə girməsi ilə yekunlaşacaq. Bu fikirlər kimlərsə üçün mümkün kimi görünə bilər. Lakin Türkiyənin növbəti hədəfi Suriyada sonra Qüds olacaq. Fələstin dövlətinin qurulması da bundan sonra mümkün hala gələcək".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

"Oğlumun təhsilinə verdiyim pul bəhrəsini vermir, onun yerinə çayxana açardım, oranı işlədərdi".

Bu sözləri müğənni Nadir Qafarzadə səsləndirib.

"Oğlum İsveçrədə oxudu, indi evdə oturub. Onun təhsilinə uyğun iş yoxdur. Övladım Cenevrədə Biznes və Menecment fakültəsini bitirib. Həmin pula yaxşı çayxana açardım. Kimə lazımdır təhsil, nəyə lazımdır? Gənclər də görür ki, təhsilli insanlara önəm vermirlər, gedib Tiktokda canlı yayım açırlar. Onlar düşünür ki, gedib dörd-beş il oxumaqdansa, belə rahat-

Diplomdansa kababxana açmaq... - Özünü doğrultmayan təhsil xərcləri

Ekspertlər problemin əsas mənbəyi barədə danışdılar; "bu məsələdə məsuliyyət təkcə valideynlərin üzərinə düşmür..."

ca oturub, pul qazanmaq daha yaxşıdır", - o bildirib.

Şübhəsiz, Nadir Qafarzadə bu xüsusda tək deyil və problemli bir məsələyə toxunub. Çox vaxt valideynlər öz övladlarının ali təhsili üçün əmək-əmək pul xərcləyir (bura təbii ki, repetitor xərcləri də daxildir), amma nəticə sıfır yaxın olur. Yeni təhsil xərcləri özünü doğrultmur.

Bəs Azərbaycanın əmək bazarında niyə belə vəziyyət yaranıb? Bu, müstəsna olaraq, valideynin və ya övladın yanlış seçimidir, yoxsa? Çıxış yolu nədir?

Təhsil eksperti Elşən Qafarov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Valideynlər övladlarının ixtisas və təhsil ölkəsini seçərkən, onların potensialını nəzərə almadan qərar verirlər. Hər bir valideyn əvvəlcə övladının potensialını bilməlidir. Bunun üçün illərdir təklif edirik ki, Elm və Təhsil Nazirliyi 12 yaşdan başlayaraq məktəblərdə şagirdlərin peşə potensialını müəyyən edən psixoloji testlər keçirsin. Bu, beynəlxalq təcrübədə də mövcuddur. 12 yaşdan etibarən, il-də iki dəfədən çox olmaya-raq belə testlər keçirilir və şagirdin hansı sahədə potensiala malik olduğu müəyyən edilir, nəticələr isə davamlı olaraq valideynlərə təqdim olunur.

Valideynlər övladlarının potensialını nəzərə almadan, tanışlarının övladlarının xaricdə təhsil alması və ya müəyyən ixtisaslara yiyələnməsindən təsirlənərək, öz övladlarını da həmin istiqamətlərə yönləndirirlər. Bu zaman övladlarının həmin sahələrə marağı və ya qabiliyyəti olub-olmaması önəmsiz qalır. Nəticədə, başqa sahədə uğurlu ola biləcək bir şəxs, seçilməyən sahədə ömrü boyu özünü xoşbəxt və rahat hiss etmir. Burada iki məsələ var. Birincisi, ölkə daxilində dövlət tərəfindən keçirilən qrup imtahanlarıdır, bir hər zaman təklif edirik ki, bu, ixtisas imtahanları ilə əvəz olunsun. İkincisi isə valideynlərin övladlarının ixtisas seçiminə müdaxiləsidir".

Onun sözlərinə görə, Dövlət İmtahan Mərkəzinin hazırkı qrup imtahanları bəzi hallarda abituriyentlərin arzuladıqları peşə üzrə təhsil almalarına maneə yaradır: "Əgər bu imtahanlar ixtisaslara uyğun imtahanlarla əvəz olunsaydı, abituriyentlər istədikləri ixtisas üzrə ali təhsil müəssisələrinə müraciət edə və həmin sahədə təhsil ala bilərlər. Problemin əsas mənbəyi də buradadır. Bu problemin həlli üçün Elm və Təhsil Nazirliyi 7-ci sinifdən 11-ci sinfə qədər şagirdlər arasında psixoloji testlər təşkil edə bilər. Bu testlərin nəticələri

valideynlərə mütəmadi olaraq təqdim edilməlidir ki, onlar övladlarının potensialını daha yaxşı anlasınlar və gələcəkdə peşmançılıq yaşamazlar".

Vətəndaşların Əmək Liqasının sədri Sahib Məmmədov isə qeyd edib ki, ümumilikdə təhsilə münasibət dəyişməlidir: "Elə ölkələr var ki, orada çox varlı bir ailə övladının ali təhsil almasına müdaxilə etmir və uşaq da öz seçimi ilə gedib hansısa işlə məşğul olur - ya ixtisaslı bir fəaliyyət peşəsi ilə, ya hansısa bir xidmət sahəsində, ya da özünüməşğulluqla. Bizdə isə bu, oxumaq sovet dövründən qalma bir dəbədir. Qızlar üçün oxumaq ümumiyyətlə, diplom cəhiz sayılırdı bir vaxtlar. Biri var oxumaq, biri var diplom almaq. Diplom almaq dəbi idi. İndi də təəssüf ki, hələ də o tendensiya davam edir. Kimin imkanı var, yoxdur, kimsə kredit götürür və s., çalışır ki, uşaqları hansısa ali məktəb diplomu əldə etsin, bu mümkün deyilsə, heç olmasa bir kollec diplomu əldə etsin. Nəticədə uşaqlarını müxtəlif istiqamətlərə yönləndirirlər və onlar istədiklərini yox, valideynlərin istədiyini əldə etmiş olurlar".

Ekspert ikinci səbəb haqda da danışdı: "Məzunlar valideynlərdən əlavə, ixtisas seçimində istədikləri

nə nail ola bilmirlər. Bu da test sistemi ilə bağlıdır. Belə ki, orada qrupu seçirsən, amma topladığın bala uyğun olaraq avtomatik sənin üçün o ixtisas seçimi gedir. Bəzi tələbələr ali təhsil almağa məcbur olduqlarını düşünürlər, çünki valideynlərinin gözləntilərini qarşılamaq istəyirlər. Onlar düşünür ki, ali təhsil almasalar, valideynləri nə deyəcək? Bu səbəbdən, "eybi yox, bir ali təhsil alım, sonra baxarıq" düşüncəsi ilə hərəkət edirlər. Lakin təhsil aldıqdan sonra əmək bazarında uyğun iş tapmaqda çətinlik çəkirlər və ya ixtisaslarına tam yiyələnmə bilmirlər. Nəticədə, diplomları sadəcə, bir xatirə sənədinə çevrilir".

S.Məmmədova görə, problemin kökü yalnız valideynlərin təzyiqində deyil, həm də təhsil sistemindəki məsələlərdə və cəmiyyətdəki ənənəvi düşüncələrdədir: "Əlavə olaraq, Azərbaycanda təhsil alanların nəzəri biliklərə sahib olmalarına baxmayaraq, praktiki vərdislərinin yetərsiz olması da mühüm bir problemdir. Məsələn, mühəndislik ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr yalnız kitab oxumaqla kifayətlənməməli, həm də potensial iş sahələrində ciddi təcrübə keçməlidirlər".

□ Xəlida GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

"Azərbaycanın da iştirakçısı olduğu "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizində İranın Çabahaq limanı əhəmiyyətli yerdə dayanır. Liman İranın Hind okeanına çıxışını təmin edir. Beynəlxalq yüklər hər iki istiqamətdə məhz bu liman vasitəsilə daşınmalıdır. Hindistan ilkin mərhələdə bu limanın yenidən qurulmasına 24 milyon dollar yatırım qoyub. Limanın yenidən qurulmasının ümumi dəyəri isə 370 milyon dollardır".

Bu barədə politoloq Elxan Şahinoğlu qeyd edib.

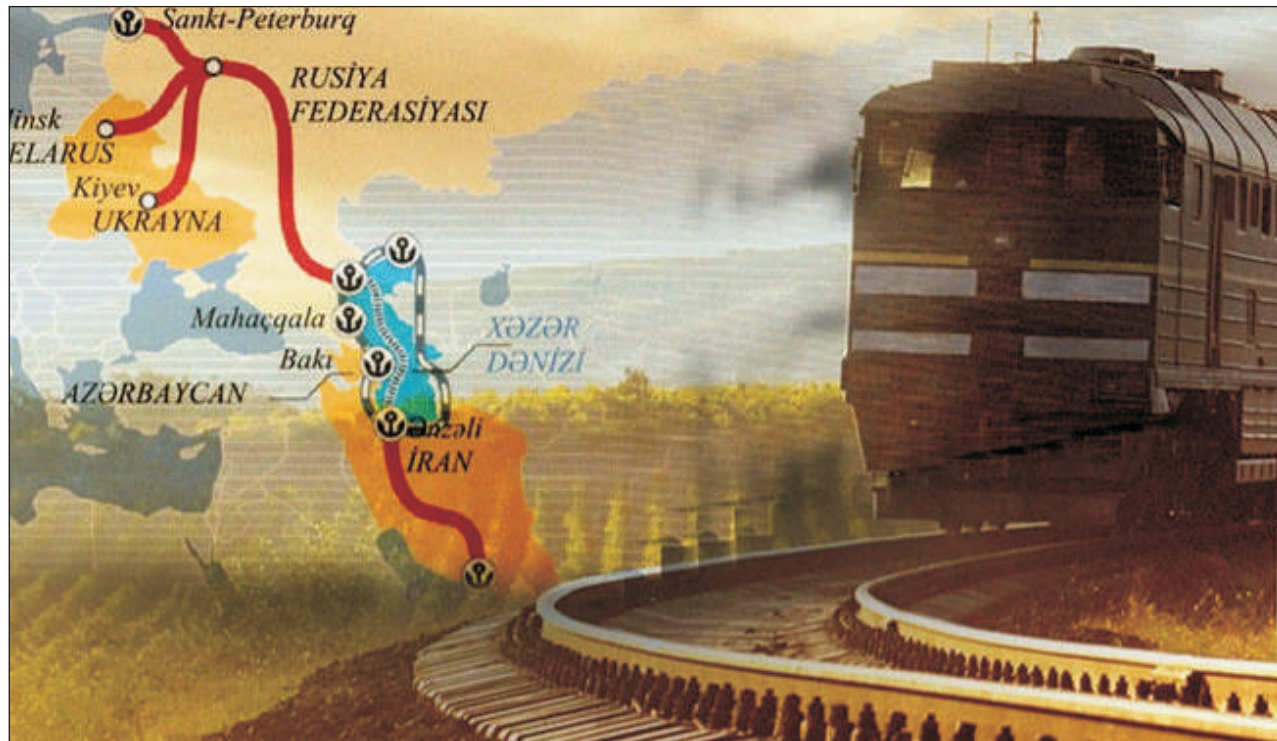
O bildirib ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp və onun administrasiyası Çabahaq limanının işlədilməsinin qarşısını almağa çalışır: "Trampın

Rəşt-Astara dəmir yolu barədə danışsalar da, tikinti hələ başlamayıb".

Qeyd edək ki, 2024-cü il mayın 13-də Hindistan İranla Çabahaq limanının idarə edilməsinə dair müqavilə imzalayıb. Müqavilə 10 il müddətinə qüvvədə olacaq və avtomatik olaraq yenilənəcək. Hindistan mətbuatının yazdığına görə, imzalanmış sənəd İranla əməkdaşlığın inkişafı istiqamətində mühüm geosiyasi addım idi və bunun ciddi regional nəticələri olacaqdı. Hindistanın Əfqanıstan, Mərkəzi Asiya və daha böyük Avrasiya regionu ilə əsas əlaqəsi olan limanın Pakistanın Qvadar limanı, eləcə də Çinin "Bir

Bakının qoşulduğu dəhliz bloklana bilər?

Ermənistan iştirak etmək istədiyi bu regional layihədən də məhrum olacaq

fevralın 6-da imzaladığı milli təhlükəsizlik memorandumuna görə, İranın maliyyə imkanları, o cümlədən dünya bazarlarına neft satışı məhdudlaşdırılmalıdır. Dehli Co Baydenin prezidentliyi dövründə ABŞ-in Çabahaq limanının işlədilməsi ilə bağlı sanksiya qərarının ləğvinə nail olmuşdu. Çünki bu liman vasitəsilə Əfqanıstana humanitar yardımlar daşınır və bu, ABŞ-in da maraqlarına cavab verirdi. Həmin dövrdə ABŞ silahlı qüvvələri hələ Əfqanıstan ərazisində idi. İndi isə Vaşinqtonu Əfqanıstana humanitar yardımın daşınması maraqlandırmır. Əgər Tramp administrasiyası bu limana yaxınlaşan gəmiləri sanksiya siyahısına əlavə edərsə, bu Hindistanın limanının işlədilməsi ilə bağlı strateji və maliyyə maraqlarına zərər olacaq.

Bu vəziyyətin "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinə də mənfi təsiri olacaq. Ümumiyyətlə, Tramp administrasiyası İrana qarşı sanksiyaları sərtləşərsə bununla digər dövlətlər hesablaşmalı olacaq. Rusiya "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin tam gücü ilə işlədilməsi üçün Rəşt-Astara dəmir yolunun tikintisini maliyyələşdirməlidir. Ancaq ABŞ sanksiyalarına görə müxtəlif dövlətlər İran üzərindən yük daşımalar həyata keçirməyəcəkləri halda dəmir yolunun əhəmiyyəti azalacaq. Təsədüfi deyil ki, illərdir

kəmə, bir yol" təşəbbüsü ilə rəqabət aparacağı gözlənilir.

Hindistan və İran hələ 2003-cü ildə limanın birgə inkişafı ilə bağlı razılığa gəliblər, lakin sonradan Tehrana qarşı beynəlxalq sanksiyalara görə layihə dayandırılıb. 2016-cı ildə Hindistanın baş naziri Narendra Modi Tehrana səfəri zamanı Yeni Dehlinin liman infrastrukturunun tikintisinə 500 milyon dollar sərmayə qoymaq niyyətini açıqlamışdı. 2016-cı ilin mayında Hindistan limanda Şəhid Beheşt terminalının tikintisi üçün İran və Əfqanıstanla üçtərəfli saziş imzalayıb. 2024-cü ildə liman infrastrukturuna yatırımların ikinci mərhələsi başlayıb, Hindistan onu icarəyə götürüb. İranla saziş imzalandıqdan dərhal sonra ABŞ administrasiyası Hindistana sanksiyalarla bağlı xəbərdarlıq edib, lakin bu xəbərdarlıq real addımlarla nəticələnməyib.

Fevralın əvvəlində ABŞ prezidenti Donald Trampın İrana qarşı sərt təzyiq siyasətini bərpa edən əmr imzalayıb. Əmrə əsasən İran hakimiyyətinin maliyyə əldə etməsinə imkan verən bütün layihələr sanksiyalara məruz qoyulacaq. O cümlədən Çabahaq limanı ilə bağlı tətbiq olunan istisna aradan qaldırılacaq. Bu isə Hindistan tərəfində Çabahaq limanı ilə bağlı böyük narahatlıq yaradıb.

Hindistanın ingilisdilli

"Business Standard" qəzeti qeyd edir ki, Trampın Çabahaq limanına tətbiq etdiyi sanksiyaların Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiya regionunda Yeni Dehli üçün böyük strateji əhəmiyyət kəsb edən Hindistan və İran arasında ticarətə təsir göstərə biləcəyini qeyd edir: "Bu, Yeni Dehlinin Mərkəzi Asiya ilə əlaqələri genişləndirmək planlarına təsir edə bilər. Hindistan artıq 2018-ci ilin noyabrında, Trampın ilk dövründə Çabahaq üçün sanksiyalardan istisna əldə etmişdi. Bu strateji liman Hindistanın Pakistan-ı keçərək Əfqanıstana birbaşa çıxışını təmin edir. Keçən il Hindistan və İran 10 illik müqavilə bağladılar və ona əsasən, Hindistanın mərkəzi ofisi Mumbayda yerləşən dövlətə məxsus Hindistan korporasiyası olan India Ports Global Limited-ə Çabahaq terminalını idarə etmək və istismar etmək hüququ verilib".

İranın Limanlar və Dənizçilik Təşkilatının icraçı direktoru Əli-Əkbər Səfai keçən ilin sonlarında Hindistanın Çabahaq layihəsinin 120 milyon dollarlıq birinci fazasını idarə etdiyini və 85 milyon dolların artıq köçürüldüyünü bildirib. O deyib ki, limana tikinti texnikasının tədarükü üçün müqavilələr imzalanır.

Nəşr qeyd edir ki, Trampın ilk hakimiyyəti dövründə tətbiq etdiyi sanksiyalar İranla global ticarətə, o cümlədən

Hindistana neft idxalına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edib: "Sanksiyalardan əvvəl Hindistan hər il İrandan təxminən 13 milyard dollar dəyərində mal alırdı ki, bunun da böyük hissəsi neft idi. Bununla belə, 2019-cu ildən bəri iki tərəfli ticarət kəskin şəkildə azalıb, idxal isə 1 milyard dollardan aşağı düşüb. 2024-cü ilin aprel ayından oktyabr ayına qədər Hindistan İrandan cəmi 216 milyon dollar dəyərində mal idxal edib ki, bu da ölkənin ABŞ-in sanksiya təzyiq siyasətinə sadiqliyini nümayiş etdirir".

Hindistanın "Logistics Insider" nəşri qeyd edir ki, Çabahaq sanksiyaların tətbiqi təkəmə maliyyə köçürmələrinə və limanla bağlı logistika əməliyyatlarına maneə olma-yacaq, həm də Hindistanın liman infrastrukturuna sərmayə qoymağa davam etmək imkanlarını məhdudlaşdıracaq: "Bundan əlavə, sanksiyalar sığorta, gəmiçilik və nəqliyyat şirkətləri üçün maneələr yaradacaq ki, bu da Çabahaqda layihələrin həyata keçirilməsini çətinləşdirəcək və həmçinin Hindistan ixracatçıların xərclərini artıracaq".

Hindistan nəşri Yeni Dehli üçün başqa bir problem kimi Çinin İranda artan iqtisadi və ticarət təsirlərini qeyd edir: "Çin və İran 25 illik hər tərəfli əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıblar ki, Çin şirkətləri İranın infrastruktur layihələrinə mil-

yardlarla sərmayə qoyacaqlar. Əgər ABŞ-in sanksiyaları Hindistanı Çabahaq layihələrindən geri çəkilməyə məcbur edərsə, bu, limanda Çinin mövcudluğunun genişlənməsinə şərait yaradacaq və bu da öz növbəsində "Bir Kəmə, bir yol" Təşəbbüsünün regional təsirini gücləndirəcək".

Hindistan tərəfi baş nazir Narendra Modinin Tramp ilə görüşünə çox ümid bağlayırdı. Bu görüş zamanı Çabahaq üçün sanksiyalardan istisnaya nail olunması planlaşdırılırdı. Lakin görüşdən sonra Tramp danışıqlar zamanı tamam fərqli bir ticarət dəhlizi barədə razılaşma əldə olunduğunu açıqlayıb: "Nəhayət, biz bütün tarixin ən böyük ticarət yollarından birinin qurulmasına kömək etmək üçün birlikdə işləmək barədə razılığa gəldik. O, Hindistandan İsrailə, İtaliyaya və oradan ABŞ-a qədər uzana-cıq və tərəfdaşlarımızı limanlar, dəmir yolları və dənizaltı kəmərlərlə birləşdirəcək. Bu, böyük bir inkişafdır. Bu, çox pul tələb edəcək və biz bir qədər xərcləmişik, lakin biz qabaqda qalmaq və lider olmağa davam etmək üçün daha çox xərcləyəcəyik".

Qeyd edək ki, Trampın haqqında bəhs etdiyi yeni ticarət yolu 2023-cü ilin sentyabrında G20 liderlərinin Yeni Dehliyə keçirilən zirvə toplantısında əsas qoyulan Hindistan-Afrika-Avropa birlişdirən iqtisadi, texnoloji və enerji dəhlizidir - India - Middle East - Europe Economic Corridor / IMEC). Onun yaradılmasını nəzərdə tutan saziş Avropa İttifaqı, ABŞ, Hindistan, Səudiyyə Ərəbistanı və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri rəhbərləri imzalayıblar. Layihə Hindistandan Avropaya BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, İordaniya və İsrail üzərindən dəmiryol xətləri və liman infrastrukturunun integrasiyasını nəzərdə tutur. Bildirilir ki, onun icrası nəticəsində malların Hindistandan Avropaya indikindən 40 faiz daha tez ucuz çatdırılması mümkün olacaq.

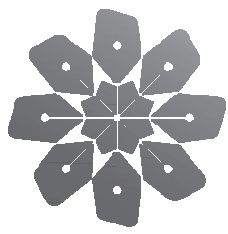
Dəhliz boyunca enerji infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, yaşıl hidrogen istehsalının və bütün tərəfdaşlara nəqlinin təmin edilməsi, regionu birləşdirəcək yeni sualtı kəməllə telekommunikasiyanı

möhkəmləndirmək nəzərdə tutulur. Səudiyyə Ərəbistanı dəhlizin inkişafına 20 milyard dollar investisiya yatıracağı açıqlayıb.

Saziş imzalanırsa da, ötən müddət ərzində onun icrası istiqamətində real addımlar atılmayıb. Belə görünür ki, Tramp bu sahədə ciddi irəliləyişə nail olmaq niyyətindədir. Onun bu mövqeyə gəlməsində İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu-nun ciddi rolunun olduğu ehtimalı böyükdür. Çünki İMEC İsrail-ə ərəb dövlətlərinin vahid layihədə birləşməsinə nəzərdə tutur. İndiki məqamda bu, İsrail üçün çox vacibdir.

ABŞ-in yeni administrasiyasının İrana qarşı sərt siyasətə qayıdışı yalnız Çabahaq limanı deyil, bütövlükdə Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizi layihəsinin icrasına ciddi problem yarada bilər. Bu, xüsusilə Azərbaycan üzərindən keçən Qərb, Qazaxıstan və Türkmənistan üzərindən keçən Şərq qollarının inkişafının qarşısını ala bilər. Rusiya sanksiyaları nəzərə almaya bilər, lakin ne Azərbaycanın, ne də Qazaxıstanın bunu edəcəyi real görünür. Çünki hər iki ölkənin xarici ticarətində, xüsusilə enerji ixracında Qərbin payı çox yüksəkdir. Lakin hər iki ölkənin daha mühüm bir nəqliyyat dəhlizi olan Orta Dəhliz üzrə işləri yüksək sürətlə davam edir. Hansı ki, layihə həm ABŞ, həm də Avropa İttifaqının tam dəstəyinə malikdir.

Onu da bildirək ki, Hindistanın İranla əməkdaşlığı ABŞ-in təzyiqi ilə yenidən dondurması Ermənistan üçün daha böyük zərər deməkdir. Belə ki, İrəvan həm Çabahaq limanının idarəçiliyində yer almağa, həm də Şimal-Cənub dəhlizi ilə daşımaq yüklərin bir hissəsini öz ərazisindən keçməsinə çalışırdı. Bu məqsədlə külli miqdarda xarici kredit hesabına İran sərhədindən Gürcüstan sərhədinə qədər uzanan magistral avtomobil yolunun çəkilişinə başlanılıb. Tramp administrasiyasının qərarları Ermənistanı bölgədə həyata keçirilən tək bir layihədə iştirak arzusunun da məhrum edəcək...

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Fevralın 14-də Bakıda Türk İnvestisiya Fondu ilə Türk Ticarət və Sənaye Palataları Birliyi (TCCI) arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Sənəd "Türk İnvestisiya Fondu və Türk Ticarət və Sənaye Palataları Birliyi (TCCI): Biznes Liderləri üçün Məlumatlandırma Gö-rüşü və B2B" adlı tədbirdə imzalanıb.

Sənədi TCCI və Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının (ASK) prezidenti Məmməd Musayev və Türk İnvestisiya Fondunun prezidenti Bağdat Amreyev imzalayıb. Memorandumda əməkdaşlıq üçün çərçivələr və konkret istiqamətlər müəyyən edilib. B.Amreyev vurğulayıb ki, Türk İnvestisiya Fondu və onun törəmə təşkilatı olan TCCI-nin gənc tarixində ilk Anlaşma Memorandumu imzalanır.

Bu hadisəni yüksək qiymətləndirən TİF rəhbəri qeyd edib ki, bu, sadəcə bir imzalama mərasimi deyil, həm də türk dünyasının biznes icması üçün əlamətdar gündür: "Türk Dünyası Baxışı 2040" çərçivəsində türk ölkələri arasında kapitalın, insanların, malların və xidmətlərin sərbəst hərəkətinə təmin edəcək vahid iqtisadi məkanın yaradılması hədəflənir. Türk dünyası strateji iqtisadi dəhlizə çevrilir və indi bu vizyonu gerçəkləşdirməyin vaxtıdır. Biz taleyimizi formalaşdıracaq uzun bir yolun başlanğıcındayıq və bu inkişafın əsas aparıcı qüvvəsi biznes

icması olacaq" (Report).

Tədbirdə çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin birinci müavini Elnur Əliyev bildirib ki, Azərbaycan Türk İnvestisiya Fondunun təsisçi ölkələrindən biri kimi Azərbaycan Fondun türk dövlətləri arasında iqtisadi əməkdaşlığı yeni mərhələyə daşıyacağına inanır: "Fondun imkanlarından maksimum istifadə edərək, ortaq layihələr və innovativ təşəbbüslərlə iqtisadi inteqrasiyamızı daha da dərinləşdirməyə çağırırıq. Bu əməkdaşlıq sayəsində biz türk dövlətlərinin iqtisadi potensialını tam şəkildə reallaşdıraraq, qlobal bazarlarda daha güclü mövqə tuta bilirik".

Iqtisadiyyat nazirinin birinci müavini qeyd edib ki, Türk İnvestisiya Fondu ölkələrimiz arasında işbirliyinin stimullaşdırılmasında mühüm rol oynaya bilər: "Ticarətin və sahibkarlığın inkişafı, regional layihələrin, xüsusilə mikro, kiçik və orta müəssisələrin təşəbbüslərinin maliyyələşdirilməsi baxımından geniş perspektivlər vəd edən Fondun nizamnamə ka-

pitalı 600 mln. ABŞ dolları təşkil edir. Türk Dövlətləri Təşkilatı kimi aktiv və potensialı yüksək olan platformada birgə fəaliyyətimizin genişləndirilməsi iqtisadi dəyişikliklərə uyğunlaşma və inteqrasiya baxımından olduqca vacibdir".

E.Əliyevin verdiyi məlumatdan aydın olub ki, Türk İnvestisiya Fondunun nizamnamə kapitalı 100 milyon ABŞ dolları və yaxud 20 faiz artırılaraq 500 milyon ABŞ dollarından 600 milyon ABŞ dollarına çatdırılıb. Xatırladaq ki, Türk İnvestisiya Fondunu ötən il mayın 18-də İstanbulda Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Özbəkistan yaradıb. Fond türkdilli ölkələrdə həm dövlət, həm də özəl sektordakı layihələrə tex-

niki dəstək verilməsi, infrastruktur, bərpa olunan enerji, kənd təsərrüfatı və turizm kimi sahələrə investisiyaların artırılması və davamlı iqtisadi inkişafa töhfə verilməsi məqsədi ilə təsis olunub.

B.Amreyevin sözlərinə görə, TİF nəqliyyat sahəsində, xüsusilə də Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun (Orta Dəhliz) inkişafına yönəlmiş layihələrin maliyyələşdirilməsinə diqqət yetirməyi planlaşdırır. O vurğulayıb ki, regional ticarət və investisiyaların stimullaşdırılması üçün yaradılmış Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) ilk birgə maliyyə qurumu olan fond, Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutuna xüsusi diqqət yetirərək, logis-

tika və infrastruktur dəstəkləyərək nəqliyyat sektorunu fəal şəkildə inkişaf etdirəcək.

Bundan əlavə, B.Amreyev bildirib ki, Türk İnvestisiya Fondu "Ro-Ro" və "Ro-Pax" bərə daşımalarının inkişafı, həmçinin nəqliyyat sistemlərinin rəqəmsallaşdırılması kimi digər nəqliyyat təşəbbüslərini də dəstəkləməyə hazırdır.

Qeyd edək ki, TİF-in prioritet seçdiyi istiqamətlər təsisçi ölkələri birləşdirən nəqliyyat dəhlizi layihələrinin icrasını sürətləndirmək baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə ABŞ-da prezidentliyə qayıdan Donald Trampın qlobal ticarət sistemində ciddi təbəddülatlara gətirəcək addımları türk dövlətlərinin inkişaf et-

dirməyə çalışdığı Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin gələcəyi baxımından səylərin artırılmasını zəruri edir. Belə ki, Tramp fevralın 13-də Vaşinqtonda Hindistan baş naziri Narendra Modi ilə danışıqlardan sonra açıqlama verərək Hindistan-Afrika-Avropanı birləşdirən - India - Middle East - Europe Economic Corridor (IMEC) layihəsi ilə bağlı mühüm razılaşma əldə etdiklərini açıqlayıb. Onun yaradılmasını nəzərdə tutan saziş Avropa İttifaqı, ABŞ, Hindistan, Səudiyyə Ərəbistanı və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri rəhbərləri tərəfindən 2023-cü ilin sentyabrında Yeni Dehliyə imzalayıblar. Layihə Hindistandan Avropaya BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, İordaniya və İsrail üzərindən dəmiryol xətləri və liman infrastrukturunun inteqrasiyasını nəzərdə tutur.

Trampın açıqlaması göstərir ki, onun administrasiyasının prioriteti IMEC olacaq. Lakin bu layihənin icrasının illərlə vaxt aparacağını nəzərə alsaq, bu illərin həm də Orta Dəhliz iştirakçıları üçün mühüm fürsət olduğunu deyə bilərik. İştirakçı ölkələr ortamüddətli dövrdə dəhliz boyu zəif həllələri aradan qaldırmaqlı, onun səmərəliliyini artırmaqlıdır. Bu baxımdan TİF vəsaitlərinin dəhlizin sürətli inkişafına yönəlik layihələrə yatırılması ciddi irəliləyişlərin əldə olunmasına yardım edir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Bazarlarımızı xarici kartof bürüyüb - Yerli istehsal problemi

Bu günlərdə 47 min ton yararsız İran kartofu məhv edilib; mütəxəssislər daxili tələbatı ödəməyin yollarını göstərdilər

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) müfəttişləri "Corn.İs" MMC-nin İrandan idxal etdiyi 47 min 400 kq ərzaqlıq kartof məhsulu partiyasından olan nümunələrdə karantin tətbiq edilən kartof gövdə nematodu müəyyən olunub. Bu barədə AQTA məlumat

yayıb. Faktla bağlı müvafiq qərar qəbul edilərək istehlaka yararsız məhsul partiyası məhv edilib. Ümumiyyətlə, Azərbaycan bazarlarını İran və digər ölkələrin kartofu bürüyüb. Yerli məhsullar da var - Qazax, Şəmkir, Tovuz, Cəlilabad kartofu 80-1.20 manat civarında satılır. Xarici ölkələrin kartof məhsul-

ları niyə ölkəmizə bu qədər ayaq açıb? Yerli istehsal tələbatı ödəyə bilirmi?

Iqtisadçı Xəlid Kərimli hesab edir ki, idxal olmasa qiymətlər daha da baha olar. Onun sözlərinə görə, yerli istehsalçıların məhsulu ucuz təklif etməsinin səbəbi sata bilməməsidir: "Əgər idxal məh-

sulları olmasa, istehlakçıların başqa yolu olmadığını düşünəndən sonra bəzi bəhəşlər satarlar. Başqa sözlə ifadə etsək, məhsulun çox olması rəqəbat yaradır. O ki qaldı əcnəbi ölkələrdən idxal edilən məhsulların keyfiyyətinə, hesab edirəm ki, bu barədə heç bir problem yoxdur. AQTA və DGK-nin məhsulun keyfiyyəti, standartlar, sertifikatlaşdırma dairəli qaydaları var. Nəzərə almaq lazımdır ki, ölkə bazarnın 60-70 faizi idxal məhsullarından ibarətdir. Tələbatı yalnız bu şəkildə qarşılamaq olur. Məhsulun keyfiyyətli olmasına nəzarət etmək isə dövlətin vətəndaş qarşısında borcudur".

Ekspertin sözlərinə görə, ölkə üzrə münbit torpaq sahələri azdır. "Azərbaycanda dəmənə torpaq sahəsi azdır. Suvarma isə bəla başa gəlir. Mərkəzi Aranda torpaq sahələri şoranlaşıb. Ən münbit torpaqlar Quba, Qusar, Gədəbəy, Tovuzdadır. Əgər sahibkar məhsul istehsal etmək

üçün əlavə xərc çəkməlidirsə, təbii ki, məhsulun satış qiyməti də bahalaşmalıdır. Bu amili də nəzərə alsaq, yerli istehsal ölkə əhalisinin tələbatını ödəməyə imkan vermir. İdxal olmasa, yerli məhsulların keyfiyyəti ürkəçə olmasa, üstəlik, qiyməti də dəfələrlə baha olar. Əlavə olaraq əminliklə bildirim ki, idxal olmasa, et bazarında kəskin bahalaşma olar, yağ və digər məhsulların qiyməti yaranar".

Iqtisadçı Rəzi Abasbəyli isə qeyd edib ki, 2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında 49 min 476 hektar sahədə kartof əkilib, 995 min 916 ton kartof isə tədarük olunub: "Bu göstərici 2022-ci ilin eyni dövrü ilə həm əkin sahəsində, həm də məhsul olduğunu yığımında azalma deməkdir. Azərbaycanın kartofa olan illik daxili tələbatı 1 milyon tona yaxındır. Məntiqə yerli tədarük hesabına daxili bazarnın tələbatını tam ödəmək olar. Lakin məhsulun bioloji olaraq saxlanması çətinidir və saxlanma soyuducuları da yetərli sayda deyil. Ona görə də ölkəmizdə tədarük edilən kartof əsasən xaricə ixrac edilir. 2023-cü ildə Azərbaycandan təxminən 625 min 75 min ton kartof (38,42% artım) ixrac edilib. Yeni ölkə daxilində tədarük edilən kartofun 62 faizi Rusiya bazarları başda olmaqla xaricə satılıb. Yenə də 2023-cü ilin statistikasına görə həmin il xaricdən Azərbaycana 226 min 906 ton kartof idxal

edilib. Rəqəmlərdə uyğunsuzluq əlbəttə ki, var. Ya daxilə tədarük edilən kartofun həcmi reallığı ifadə etmir, ya da ixrac və idxal edilən kartofla bağlı statistika..."

R.Abasbəylinin sözlərinə görə, yararsız olduğu aşkarlanan 47 min ton İran kartofu kifayət qədər ciddi rəqəmdir: "Yeni həqiqətimni son günlər yol kənarlarında kisə ilə kiloqramı 40 qəpiyə təklif edilən kartoflar qida üçün yararsızdır? Bu haqda bir fikrim yoxdur. Lakin rəsmi açıqlamada deyilir ki, İrandan gətirilən 47 min tondan çox kartofda "Kartof gövdə nematodu" aşkarlanıb.

Deməli, Azərbaycanın kartof idxalatında əsas yerlərdən birini tutan İrandan Azərbaycana mətbəxdə istifadəyə yararsız kartofların külli miqdarda daxil olması hər zaman mümkündür.

İrandan dünyada nişasta istehsal edən əsas ölkələrdən biridir. Eyni zamanda heyvan yemlərinin hazırlanması üçün də böyük ərazilərdə kartof əkilib. İqtisadi sanksiyalar səbəbindən İran adətən sənayedə istifadə edilən nişastanı dünya bazarlarına çıxara bilmir. Bu zaman xarici bazarlara texniki məqsədlər üçün yetişdirilən kartof ixracatı artır. Azərbaycan da İrandan kartof ixrac edən əsas ölkələrdən biridir.

**■ Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"**

Fevralın 12-də nəhayət, ABŞ və Rusiya prezidentləri - Donald Tramp və Vladimir Putin arasında telefon danışığı baş tutdu. Saat yarım çəkən telefon söhbəti Rusiya tərəfdən Qərbin 3 illik böyük informasiya blokadasının yarılması kimi qiymətləndirilib, eyni zamanda, Ukrayna müharibəsi ilə bağlı bir sıra eyforik bəyanatlar səslənib.

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Narişkin isə bir az da irəli qaraq iddia edib ki, Ukrayna dövlətçiliyinin dağılması ilə üz-üzədir. Hərçənd hələ heç bir anlaşma sənədindən söhbət getmir. "Ukraynaya yardımını davam etdirəcəyəm, çünki əks halda Putin qalib gələcək". Bunu Putinlə telefon danışığından sonra Tramp Ağ Evdə keçirdiyi mətbuat konfransında deyib. Tramp qeyd edib ki, Rusiya rəhbəri ilə ilk görüşünü Səudiyyə Ərəbistanında keçirmək niyyətindədir.

Bu arada Fransa, Almaniya, Polşa, İtaliya, İspaniya və Böyük Britaniyanın xarici işlər nazirlikləri birgə bəyanat yayaraq, Ukraynaya dəstəklərini bildirib və göstərilən yardımın həcmi artıracaqlarını vəd ediblər. Bu addım Tramp və onun müdafiə nazirinin Kiyevin itirilmiş əraziləri geri qaytara bilməyəcəyi ilə bağlı bəyanatlarına cavabdır. Bütün hallarda əsas sual aktuallığını saxlayır: Ukraynanın taleyi necə olacaq?

Siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov bu mövzuda qeyd etdi ki, Ukrayna ətrafında baş verənlər tam gözlənilən idi: "Müharibənin Ukraynanın məğlubiyyəti ilə yekunlaşacağına əvvəldən desəm də, bezi "siyasi ekspertlər" bunun əksini deyib israr edirdilər. Ukraynanın bu müharibədə qalib gələcəyinə inanənlər hesab edirdilər ki, Qərb sona qədər onun yanında dayanacaq və lazım olan dəstəyi əsirgəməyəcək. Bunu deyənlər anlamadılar və heç bu gün də anlamırlar ki, beynəlxalq müstəvidə hansı geosiyasi oyunlar gedir və böyük güclər Ukraynanı öz oyunlarına necə qurban verirlər. Ukraynanı bu müharibəyə təhrik edən Avropa ölkələri indi də boğazdan yuxarı danışaraq, onu sona qədər dəstəkləyəcəklərini deyirlər. Artıq bu boş, mənasız bəyanatların heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Ukrayna çoxdan barəsində danışdığımız global geosiyasi oyunların qurbanına çevrilib. Ukrayna məsələsində son nöqtənin qoyulmasının zamanı çatıb və bu nöqtəni ABŞ-in yeni prezidenti Donald Tramp qoyacaq".

F.Yusifov əlavə etdi ki, Ukrayna bu müharibədə mütləq qalib gələcək deyənlərin xəyalları puç oldu: "Heç

kim mənə Rusiyanı dəstəkləyən biri kimi qəbul etməsin. Mən Rusiyaya da, onun yürütdüyü xarici siyasətə də və xüsusilə də Rusiyanın Azərbaycanla bağlı siyasətinə də nifrət edirəm. Azərbaycanın tarix boyu bütün bələlərinin kökündə Rusiya dayanıb. Lakin gerçəkliyi deməyə borcluyam. Sovetlər İttifaqı dağıldıqdan sonra Ukrayna rəhbərlik etmiş siyasi li-

haribədə Rusiyanın məğlub olmasını istəyirdisə, onda nədən Rusiya neftinin ixracına müharibə başlayan kimi sanksiya tətbiq etmədi və bunu yalnız hakimiyyətdən getməsinə barmaqla sayılan günlər qalanda etdi? Rusiya müharibə apardığı üç il ərzində hər il neftin satışından 300 milyard dollar gəlir əldə edərək rahatlıqla hərbi xərclərini maliyyələşdirdi. ABŞ-in Av-

şərt böyük ehtimalla Ukraynaya qəbul etdiriləcək. Ən azı Tramp administrasiyası bunu Ukraynaya qəbul etdirmək istəyir. Amerika və Avropada bunun əleyhinə olanlar da var. Əsasən də demokratlar partiyası və Britaniya krallığı Ukraynanın kapitulyasiyaya məcbur edilməsini istəmir. Ona görə də əsas Avropa ölkələrinin xarici işlər nazirləri təcili görüşərək Ukray-

Ukraynanın taleyi, Qərbin isə imici masada...

Tramp Putinlə danışdıqdan sonra "U" dönüşü edərək Rusiyanın qələbəsinə imkan verməyəcəyini bəyan etdi; Kiyevi nə gözləyir?

derlər Rusiya ilə qarşıdurma yaradıb, onu ildən-ildə dərinləşdirərək bunun sonunun isə nəticələnməyəcəyini anlamalı idilər. Lakin onlar bu məsələdə diletant oldular, Qərbin təhriklərinə uyub küyə getdilər. Və bu da nəticəsi... Mən deyirdim Rusiyanın ərazilərinə raketlər atmaqla, dronlarla hücum etməklə bu müharibədə qalib gəlmək mümkün deyil".

Ekspertin sözlərinə görə, bu gün öz torpaqlarını qoruya bilməyən Ukraynanın hansısa elit hərbi birləşmələrlə Rusiyanın bezi ərazilərinə girməsi də Kiyevə heç nə verməyəcək: "Bax belə, indi ABŞ "qoca qitə"ni Rusiya ilə baş-başa qoyub öz maraqlarını daha yaxşı reallaşdırmağın yolları üzərində düşünür. Ona Ukrayna deyil, bu ölkənin ərazisindən və təbii sərvətlərindən yararlanmaq maraqlıdır. Oxucularımız elə düşünməsin ki, Tramp Ukrayna ilə bağlı ABŞ-in yeni bir strategiyasını müəyyənləşdirir. Xeyir! Bu gün Trampın Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı sərgilədiyi nə varsa, onun hamısı Amerika dövlətinin çoxdan müəyyən olunmuş Avroasiya strategiyasından qaynaqlanır. Baxın, əgər Co Bayden hökuməti bu mü-

roasiya strategiyasında Rusiyanın bir dövlət kimi məhv edilməsi kimi bir plan yoxdur".

Ağ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli isə Ukrayna nümunəsindən digər ölkələrin dərs çıxarmalı olduqlarını hesab edir: "Ukraynanı kapitulyant atəşkəs gözləyir. 1994-cü ildə Azərbaycana məcbur imzalatdırılan Bişkek protokoluna oxşar razılaşma çox güman ki, Ukraynaya da imzalatdırılacaq. Ukraynaya daha pis razılaşma məcbur etdirilə bilər. Ukrayna işğal olunan ərazilərinin çoxundan imtina edə bilər. Artıq Tramp Putinlə telefon danışığından sonra bunun şərtlərini göstərib. 1994-cü ildə Azərbaycan de-fakto ərazilərinin 20%-ə yaxınını itirsə də, de-yure torpaqlarından imtina etmədi və dünya da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü aşığı-yuxarı tanıdı. Ukrayna ilə vəziyyət başqa cürdür. Rusiya məsələnin dondurulmasını istəmir, əksinə tam xeyrinə həll edilməsini istəyir. Yeni işğal etdiyi torpaqların beynəlxalq səviyyədə özününkü kimi tanınmasını istəyir".

Ekspertə görə, Moskva bunu şərt olaraq irəli sürür: "Görünən tərəf də odur ki, bu

naya dəstəklərini bildirib və göstərilən yardımın həcmi artıracaqlarını vəd ediblər. Yeni bu o deməkdir ki, Avropa Trampın Ukraynaya bu cür yanaşması ilə razı deyil. Əsasən də Britaniya Ukraynaya hərbi dəstəyin tərəfdarıdır. Rusiyanın tam qalib gələcəyi təqdirdə Avropa və postsovet ölkələrinə ən azı yaxın müddətdə ciddi təhlükə olacağını düşünmürəm. Çünki Ukrayna cəbhəsində dünya və Rusiyanın gözləmədiyi halda şimal qonşumuz çox tükəndi. Rusiyanı bu müharibə bərk yorub. Moskvaya dərin yaralarını sağaltmaq üçün vaxt lazımdır. Kreml qalib görsənə bilər, amma bu qələbə çox baha gəldi rusların başlarına. Canlı qüvvədə böyük itkilər verdilər. Ukraynanın isə düşdüyü vəziyyətdən ağıllı xalqlar, dövlətlər nəticə çıxartmalıdırlar. Birinin cayanından çıxıb, o birisinin əlaltısına çevirilməməlisən. İmperialist qüvvələrin arasında qalmamalısan. Xaricdən yalançı vədlərə inanmamalısan. Güclü, suveren olmalısan, amma fitnəyə getməməlisən. Heç nəyə, heç bir vədə görə ərazi bütövlüyünü riskə atmamalısan".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Putin tapşırıq verdi: aprelin 1-dək...

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Müdafiə Nazirliyinə aprelin 1-dək Ukrayna ilə müharibə zamanı itkin düşən hərbi qulluqçuların axtarışı ilə bağlı təkliflər təqdim etməyi tapşırıb. Putin Müdafiə Nazirliyinə aprelin 1-dək xüsusi hərbi əməliyyat zamanı itkin düşən hərbi qulluqçuların axtarış mexanizminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər təqdim etmək barədə tapşırıq verib.

Rusiya Çernobil AES-ə zərbə endirdi

Rusiya pilotsuz uçuş aparatı Çernobil Atom Elektrik Stansiyasının sığınacağına zərbə endirib. Bu barədə Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski bildirib. Onun sözlərinə görə, fevralın 14-nə keçən gecə Rusiyanın yüksək partlayıcı döyüş başlığına malik PUA-sı Çernobil Atom Elektrik Stansiyasının dağıdılmış 4-cü enerji blokunun dünyanı radiasiyadan qoruyan sığınacağına düşüb.

Kiyevə nüvə silahı veriləcək? - Pentaqondan açıqlama

ABŞ-nin Kiyevə nüvə silahı verib-verməyəcəyi barədə qərar Prezident Donald Trampdan asılıdır. Bu barədə ABŞ müdafiə naziri Pit Heqset "Breitbart News" portalına müsahibəsində bildirib. "Burada olmağında məqsəd nəyi isə elan etmək və ya etməmək deyil.

Bu, mənim işim deyil. Bu, prezidentin işidir. O, liderdir, o, danışqların və sövdələşmələrin ustasıdır", - müdafiə naziri qeyd edib.

Rusiya yeni hücumla hazırlaşır

Rusiya rəhbərliyi Ukraynanın nüfuzunu zəiflətmək üçün xaricdə yaşayan rusiyalı müxalif siyasətçilərə qarşı hücumlar həyata keçirə bilər. Amerika Müharibəni Araşdırma İnstitutunun (ISW) hesabatında belə deyilir. Həmçinin qeyd olunur ki, Rusiyanın Baltik dənizində də müəyyən təxribatları gözləniləndir.

"Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidməti (SVR) fevralın 11-də bildirib ki, Ukrayna Hərbi Kəşfiyyatının Baş İdarəsi (GUR) naməlum Qərb ölkələrinin köməyi ilə NATO-nu Rusiyanın Baltik dənizinə çıxışını əngəlləməyə təhrik etmək və birbaşa silahlı münaqişəyə başlamaq məqsədi ilə Baltik dənizində xarici gəmini partlatmağı planlaşdırıb. SVR dəqiqləşdirilməmiş Avropa kəşfiyyat xidmətlərinin və Ukrayna GUR-nun gələcək sülh danışıqlarına xələl gətirmək üçün xaricdə yaşayan rus dissidentlərini öldürməyi və Rusiyanı qətlərə görə ittiham etməyi planlaşdırır", - məlumatda qeyd olunub.

Bank kartlarından silsilə qaydada oğurluqlar edilməsi ilə bağlı DİN-in mətbuat xidmətindən vaxtaşırı informasiyalar, xəbərdarlıqlar yayılırdı. Lakin son həftələrdə, xüsusilə də qəhrəman stüardessa Hökumə Əliyevanın atasına məxsus bank kartından külli miqdarda vəsait oğurlananandan və oğru tapılandan sonra belə xəbərlər azalıb. Bu, müvafiq cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi ilə bağlıdır, yoxsa kart oğurluqları artıq ənənə halına çevrilib? Ümumiyyətlə, bank kartı oğurluqlarının üstünün açılması ilə bağlı durum nə yerdədir?

IT mütəxəssisi Fərhad Mirəliyev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, bu halların heç də hamısı KİV-də əks olunmur. Onun sözlərinə görə, hər insanın mətbuata çıxış imkanı olmadığı üçün bu cür məlumatların statistikasını aparmaq mümkün deyil: "Kiberdələduzların qurbanı olan 90 faiz vətəndaş bu cür məlumatları ictimailəşdirə bilmir. Bu haqda yalnız sosial şəbəkələrdə məlumatlar yayılır. Bankların özləri də bu cür hallarda hansısa bir statistikanı açıqlamırlar. Vətəndaşın bu kimi problemləri ilə o qədər də maraqlanmırlar, şablon cavablarla məsuliyyətdən yayınırlar. Vətəndaşa deyirlər ki, məlumatları, 3 D kodunu kimsə ötürmüşsən və s. Ona görə də düşünürəm ki, kiberdələduzluq hallarının sayı azalıb. Biz bunu dəqiqliklə o zaman bilərdik ki, banklar müəyyən texniki məlumatları açıqlayırdılar. Doğrudur, maliyyə məlumatları, dələduzun törətdiyi maliyyə ziyanı, kateqoriyası açıqlanır. Lakin prosesin necə həyata keçirildiyi deyilmir".

Onun fikrincə, vətəndaşın elə bir hesabı var ki, onun kartı bağlılığı yoxdur: "Məsələn, mobil bank tətbiqində əmanət hesabı açıb və yatırım edib. Daha sonra yatırım əmanət hesabından gecə saatlarında oğurlanıb. Həmin vətəndaşa bank deyib ki, məlumatları sizdirmisən. Həmin hesabın kart məlumatları yoxdur. Vətəndaş belə olan halda bunu necə sizdirib? Həmin vaxt gecə yuxu-

sunda olub və heç bir əməliyyatı icra etməyib, telefonla təması olmayıb. Vətəndaşlarda bu qəbildən şübhə və sual yaranır. Onlara cavab vermək asan deyil. Bank bir açıqlama verməli, aydınlıq gətirməlidir. Vətəndaşa deyirlər ki, telefonunda "votsap plus" yükləmişsən, ona görə olub. Bu standart, şablon cavabdır. Elə vətəndaş var ki, bildirir ki, heç "votsap plus"u da istifadə etməyib. Düşünürəm ki, proseslər o zaman şəffaf olacaq ki, banklar cəmiyyətə bir az açıq olsunlar. Vətəndaş da bilsin ki, harada səhv edib ki, dələduzluğun qurbanı olub".

F.Mirəliyev hesab edir ki, mümkün hücum vektorlarından biri də bankların özünün infrastrukturunu və vətəndaşın mobil telefonundakı tətbiq ola bilər: "Həm infrastrukturda, həm də vektorda boşluq mümkündür. Tənzimləyici və nəzarətedici orqanlar bura bir az diqqət etməlidirlər. Ola bilsin ki, bu faktlar banklarda var, lakin müştəri itirməmək üçün açıqlamırlar. Hansı bank deyər ki, sistemimə hücum oldu və vətəndaşın pulu çəkildi. Bank öz nüfuzunu, imicini nəzərə alır. Bəs Mərkəzi Bank bunu niyə açıqlamır? Elektron Təhlükəsizlik Xidməti niyə yoxlama aparıb ortalığa fakt qoymur. Doğrudur, kibergigiyə qaydaları açıqlanır, tövsiyələr verilir. Lakin konkret faktlar üzrə işlər yoxdur. Bəlkə

Kiberdələduzlarla çətin mübarizə - o haqsızlıqdan sonra...

Ötən il bank kartlarından 22 milyondan çox pul talanıb; Pulunuzu qorumaq üçün nə etməli - mütəxəssis rəyi

də var, açıqlanmır, mən görməmişəm".

DİN-in Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, xarici kiber müdaxilələrlə 2024-cü ildə 16804 fakt üzrə vətəndaşlar aldadılaraq bank kartlarından 22 milyon (22.442.838) manatdan artıq yəna qaydaları açıqlanır, tövsiyələr verilir. Lakin konkret faktlar üzrə işlər yoxdur. Bəlkə

link-keçidlərlə 1027 fakt üzrə 2.043.896 manat, alış-veriş səhifələrində elana görə zəng edib şəxsi məlumatları əldə etməklə 411 fakt üzrə 1.196.786 manat, özünü bank əməkdaşı kimi təqdim edib şəxsi məlumatları əldə etməklə 290 fakt üzrə 598.048 manat, mobil telefonla kiberdaxilə yolu ilə 185 fakt üzrə 311.728 manat, bankamatdan pul çıxarılması

na kömək adı ilə 178 fakt üzrə 92.630 manat, oğurlanıb və itirilmiş kartdan 307 fakt üzrə 101.398 manat pul vəsaiti onlayn talanıb.

Internet resurslarında vətəndaşları aldatmaqla, lotoreya, qumar oyunları və digərlərində qazanc əldə edəcəyi vədi ilə 471 fakt üzrə 2.450.403 manat, alış-veriş saytlarında müxtəlif eşya satışı ilə bağlı 626 fakt üz-

rə 292.344 manat, telefon satışına görə 292 fakt üzrə 116.219, avtomobil satışına görə 100 fakt üzrə 121.640 manat, işə düzəldəcəyi vədi ilə 336 fakt üzrə 470.734 manat, kredit vədlərinə görə 501 fakt üzrə 139.600 manat, kirayə ev, avtomobil və digər xidmətlərə görə 343 fakt üzrə 82.370 manat olmaqla, digər üsul vasitələri 10000-dən artıq fakt üzrə müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitləri xaricdən idarə olunmaqla başqa-başqa xarici hesablara köçürülüb.

Hər bir fakt üzrə aparılan təhlillər və araşdırmalar göstərir ki, aşkar bilinen kiber tələmə cinayətləri vətəndaşın bank kartına aid şəxsi məlumatların xaricdə olan naməlum şəxslər tərəfindən ələ keçirilməsi nəticəsində baş verib. Saxta xarici nömrələrdən, profil və səhifələrdən naməlum şəxslərin tələblərinə, təkliflərinə, vədlərinə inanan bank kart sahibləri onunla danısan, yazışan naməlum şəxsin niyyətlərini yoxlamadan, araşdırmadan şəxsi məlumatlarını veriblər, şübhəli linklərə keçid ediblər.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq, bir daha vətəndaşlara çağırış edirik, şəxsi məlumatları, bank kartı ilə əlaqəli onlayn ödənişlər üzrə - mədaxil və məxarici həyata keçirərkən diqqətli olsunlar, şübhə yaradan bütün təkliflərə ehtiyatla yanaşsınlar, naməlum zənglərə, mesajlara cavab verməsinlər, şübhəli linklərə keçid etməsinlər.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda qorxunc zəlzələ gözləntisi - iki rəy

Seysmoloq: "Biz dünyanın ən seysmik zonalarından birində yerləşirik, ona görə də..."

"Mən əvvəlki müsahibələrimdə də qeyd etmişdim ki, 2025-ci ildə, ən azından ilk 6 ayında seysmik və tektonik aktivlik davam edəcək. Biz bunu müşahidə edirik, Xəzər dənizində ardıcıl zəlzələlər baş verir. 3 və bir qədər yuxarı maqnitudalı zəlzələlər müşahidə edilir. Mən dövriliyin davam edəcəyini qeyd etmişdim. Dövrilik bir neçə il əvvəl aktivləşməyə başlayıb".

Bunu modern.az-a son dövrlərdə Azərbaycanda və dünyada zəlzələlərin artması ilə bağlı danışan Geologiya və Geofizika İnstitutunun şöbə müdiri Qulam Babayev deyib. Onun sözlərinə görə, Xəzər dənizi ən müəkkəb tektonik zonalarından biridir: "Xəzər dənizi seysmik ocaqlarla zəngin ərazidir. Çünki müəkkəb geoloji quruluşlar, müxtəlif tektonik qırılmalar və qurşaqları mövcuddur. Nəticə etibarilə Xəzər dənizi aktiv seysmik regiondur. Aktivlik ən çox Xəzər-də bürüzə olunur, amma bu o demək deyil ki, Azərbaycanın digər ərazilərində olan aktiv seysmik zonalar sakitdir".

Qulam Babayev bildirib ki, 2025-ci ildə aktivlik davam edəcək: "Hiss olunan zəlzələlərin olacağını istisna etmirəm. 4, 4,5 həttə 5 maqnitudalı zəlzələlər ola bilər. Çünki qonşu bölgələr

aktivdir, ola bilməz ki, Azərbaycan ərazisi seysmik və tektonik baxımdan sabit istiqamətdə inkişaf etsin. O səbəbdən hiss olunan zəlzələlərin olacağını istisna etmirəm. Dağıdıcı və güclü zəlzələlər isə gözlənilir. Çünki Azərbaycan ərazisi hüdudlarında yerdəyişmələr digər ərazilərlə müqayisədə intensiv deyil. Məsələn Yunanıstan, İtaliya, İspaniya, Yaponiya, Filipin, İndoneziya misal göstərilir. Bu yaxınlarda Egey dənizində bir neçə ardıcıl zəlzələ baş vermişdi. Yunanıstanın yaxın ərazisi təşvişdə idi. Mən bunu demişdim, dünya miqyasında seysmik və tektonik aktivlik davam edir. Azərbaycanda intensivlik var, amma o ərazilərlə

müqayisədə aşağı səviyyədədir. Ona görə də bizdə katastrofik zəlzələ ümumiyyətlə gözlənilmir. Keçmiş zəlzələlərin tarixi zəlzələlərin təhlili, mövcud olan metodlar, stansiyaların nəticələri bunu deməyə əsas verir. Amma hiss olunan zəlzələlər qaçılmazdır".

Qeyd edək ki, 2025-ci ildə təbii fəlakətlərin və zəlzələlərin baş verəcəyi barədə müxtəlif proqnozlar mövcuddur, amma bu proqnozların əksəriyyəti elmi əsaslardan daha çox nəzəri və ehtimalı xarakter daşıyır. Bəzi mütəxəssislər, xüsusilə Türkiyədə və ətəf bölgələrdə artan seysmik aktivliyə diqqət çəkərək, 2025-ci ilin zəlzələləri ilə ola bi-

ləcəyini bildirirlər. Bu fikirlərin bir hissəsi mütəxəssislərin analizlərinə, təbii proseslərin sürətinə və təbii qəzaların baş verəcəyi risklərə əsaslanır.

Yeri gəlmişkən, Türkiyədəki əsrin faciəsi barədə əvvəlcədən xəbərdar edən seysmoloq Frenk Huqerbits Ukrayna, Qafqaz, Krım və Rusiyanın Krasnodar diyarında mümkün zəlzələ haqqında danışmışdır. Onun sözlərinə görə, təbii fəlakət yaxın vaxtlarda 6-7 maqnitudalı təkanla reallaşsın bilər. Huqerbits potensial zəlzələ haqqında narahatedici bəyanatı SSGEOS (Solar System Geometry Survey) konfransında bəyan edib.

Alim seysmik aktivliyi proq-

nozlaşdırmaq üçün Günəş sistemindeki cisimlərin yerləşməsinin təhlili kimi unikal metodologiyadan istifadə edir. Onun proqnozları artıq gerçəkləşib: o, onminlərlə insanın həlak olduğu Türkiyədəki dağıdıcı zəlzəni və Çindəki son hadisələri dəqiq proqnozlaşdırıb.

Yada salaq ki, son bir ildə dünyada bir neçə güclü zəlzələ baş verib. Yanvarın 1-də Yaponiyanın İşikava prefekturasında 7,6 bal gücündə zəlzələ qeydə alınıb, nəticədə 200-dən çox insan həyatını itirib. Zəlzələdən sonra üç gün ərzində bölgədə 521 yeraltı təkan baş verib. Yanvarın 23-də Çinin Şənçən-Uyğur Muxtar Bölgəsinin Aksu rayonunda 7,1 bal gücündə güclü zəlzələ baş verib. Zəlzələdən sonra üç gün ərzində 4216 yeraltı təkan qeydə alınıb, ən güclüsü isə 5,7 bal olub.

Yanvarın 23-də Qazaxıstanda 5 bal gücündə zəlzələ qeydə alınıb. Qısa zamanda zəlzələnin episentridə 1900-dən çox təkan qeydə alınıb. Ümumiyyətlə, 2024-cü ilin yanvar ayında Yaponiyada baş verən zəlzələ sayı əvvəlki üç ildə qeydə alınan zəlzələlərin toplam sayından çox olub. Mütəxəssislər bildirir ki, zəlzələlərin dəqiq proqnozlaşdırılması çətin olduğuna görə seysmik aktiv bölgələrdə yaşayan insanların hər zaman hazırlıqlı olmaları və müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət etmələri vacibdir.

Ekoloq-seysmoloq Ənvər Əliyev də mövzunu "Yeni Mü-

savat"a şərh edərkən deyib ki, zəlzələnin əvvəlcədən proqnozu mümkün deyil: "Son dövrlərdə çox proqnozlar verirlər. Zəlzələnin qabaqcadan xəbər verən adama falçı deyilir. Elmi tədqiqatla məşğul olan adamların zəlzələ haqqında əvvəlcədən nə isə deməyi düzgün deyil. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda zəlzələ ilə məşğul olan adam yoxdur".

Ekspert qeyd edir ki, Azərbaycan seysmik ərazidə yerləşdiyinə görə zəlzələlərin olması labüddür: "Azərbaycanın ən güclü zəlzələ zonası Böyük Qafqazın cənub yamacı 8-9 ballıq (Şəki-Zaqataladan Şamaxıya qədər), Naxçıvan, Xəzər dənizinin bəzi hissələri 7-8 ballıq, Bakı şəhəri də 7-8 ballıq qiymətləndirilir. Kür-Araz ovalığı 5-6 ballıq, Quba-Xaçmaz zonası da 7-8 ballıqdır. Talış dağları da zəlzələ zonası sayılır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan ərazisi Alp-Himalay qırışıqlığının bir hissəsi olmaqla dünyanın üç ən böyük seysmik qurşağının birində yerləşir. Burada zəlzələlərin olması labüddür. Hər gün silkəlmələr olur. Bunlar seysmoloji stansiyalarda qeydə alınır, bəzən də heç alınmır. Təşviş yaratmaq lazım deyil. Sadəcə olaraq yeni tikililər, yol infrastrukturunu, yardımçı strukturları qurarkən bir fikir olmalıdır ki, biz dünyanın ən seysmik zonalarından birində yerləşirik. Tikinti işləri də bu istiqamətdə aparılmalıdır".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

“Dəfələrlə real kadrlara istinad edilərək aparılan təbliğat işlərinə baxmayaraq, təəssüf ki, təhlükəsizlik kimi həyat əhəmiyyətli məsələyə biganə yanaşan piyadaların sayı hələ də çoxluq təşkil edir”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsindən məlumat verilib.

DYP-nin bu çağırışları niyə işləmir - Yollardakı “qətlialamlar”...

Qeyd olunub ki, Abşeron və Xəzər rayonlarında qeydə alınan piyadavurma hadisələri deyilənləri bir daha təsdiq edir. Fevralın 12-si saat 07 radələrində Bakı-Şamaxı yolunun 22-ci kilometrliyində Rəsul Rzalınnın idarə etdiyi “Hyundai” markalı avtomobil paytaxt sakini Ramil Babayev vurub. Fevralın 13-ü, saat 04 radələrində isə “Nissan” markalı avtomobillə Bakı-Mərdəkan yolunda hərəkətdə olan Nurlan Qasimov paytaxt sakini Günel Şərbətovanı vurub və arxadan gələn “Ford” markalı avtomobil piyadanın üzərindən keçib. Nəqliyyatın intensiv və yüksək sürətlə hərəkət etdiyi yolu qanunla nəzərdə tutulmayan yerdən və heç bir təhlükəsizlik tədbiri görmədən keçməyə çalışan hər iki piyada hadisə yerində həyatlarını itiriblər. BDYPİ bir daha piyadalara müraciət edərək, onları nümayiş olunan real kadrlardan düzgün nəticə çıxarmağa, yol hərəkəti qaydalarına istisnasız əməl etməyə, özlərinin və digər hərəkət iştirakçılarının həyat və sağlamlığına laqeyd yanaşmağa çağırır.

“Yeni Müsavat”a danışan nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyevin fikrincə, piyadavurma halları ciddi təhlil olunmalıdır və səbəbləri araşdırılmalıdır. Onun sözlərinə görə, səbəblər fərqlidir: “Günahkar axtarmaqdansa təhlilin tərəfdarıyam. Piyada yol hərəkət iştirakçısıdır. Bu piyadanın yolu nə vəziyyətdədir? Yolu pis vəziyyətdə olanda onda hansı verişlər formalaşır? Səkisi zəbt edilibsə, kəsilib yola qatılıbsa, kəsilib parkinq üçün şərait yaradılıbsa, belə olan halda piyadanın hərəkəti yolun hərəkət istiqamətində olacaq. Nəticədə xətək vəziyyətdə davranış formalaşır, piyada həm öz həyatına, həm də sürücülərin hərəkətinə təhlükə yarada bilər”.

Ekspert hesab edir ki, piyada yolun bir tərəfindən digər tərəfinə keçmək üçün metrlerle yaxud yüz metrlerle yol qət etməməlidir. “Şəhərin

daxilində birmənalı olaraq eyni səviyyəli işıqlarla nizamlanan, iki zolaqdan artıq olan küçələrdə təhlükəsizlik adacığı ilə təmin olunan, yaxşı işıqlandırılan keçidlər təmin olunmalıdır. Şəhərin daxilində birmənalı olaraq yeraltı və yerüstü keçidlər olmamalıdır. Biz bu problemləri aradan

sinə təsir edəcək qərarlar və eyni səviyyəli işıqlarla nizamlanan, iki zolaqdan artıq olan küçələrdə təhlükəsizlik adacığı ilə təmin olunan, yaxşı işıqlandırılan keçidlər təmin olunmalıdır. Şəhərin daxilində birmənalı olaraq yeraltı və yerüstü keçidlər olmamalıdır. Biz bu problemləri aradan

kilərə icra hakimiyyəti baxır, amma orada da demək olar ki, vəziyyət o qədər də yaxşı deyil. Yaşıllaşdırma da Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətindədir. Düzdür, son zamanlar verilmiş qərarlardan biri Nəqliyyatın Əlaqələndirmə Şurasının yaradılmasıdır. Bu, koordinasiya baxımından yaxşı

Ölkədə piyadavurma halları artır, yol polisi həyəcan təbili çalır; ekspert əsl səbəbləri açıqladı

qaldırmalıyıq, çünki şəhərdə ən çox hərəkət edən piyadadır”.

R.Ağamirzəyevə görə, digər məsələ şəhəratrafi sürətli yollarda hərəkət iştirakçılarının təhlükəsizliyini təmin etməkdir: “Şəhəratrafi yollarda, sürətli yol tipində isə müxtəlif səviyyəli keçidlər olmalı, amma mümkün dərəcədə pilləsiz olmalıdır. Elə şərait yaradılmalıdır ki, əlində yük olan, velosipedlə, əlil arabası ilə, uşaq arabası ilə hərəkət edən insanlar yolun bir tərəfindən digər tərəfinə heç kəsin kömək olmadan keçə bilsinlər. Keçidlərdə liftlər, eskalatorlar quraşdırıla bilər, amma təcürbə göstərir ki, onlar xarab olanda aylarla düzəlmir-ehtiyat hissəsi getirilmir, bəhədar və s. Hər gün hərəkətdə olan insan yolun bir tərəfindən digər tərəfinə keçmək üçün əziyyət çəkir və bu uzun müddət davam edəndə insanlar qısa yol axtarırlar. Ona görə bu məsələlər ilkin olaraq ciddi təhlil olunmalıdır”.

Mütəxəssis təklif edir ki, insanların ölümü ilə bağlı sosial videoçarxlar çəkmək olar, bu, fərqli effekt də verə bilər: ““Vision Zero” konsepsiyasına görə insan səhv edə bilər, əsas hədəf səhv nəticəsində insan həyatının itirilməməsidir. Yeni, qəzalar dünyanın hər yerində baş verir, əsas məsələ qəzanın nəticə-

Respublikasında yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair 2019-2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı”nın əsas hədəfi yollarda ölüm halını 30 faiz azaltmaq idi. Proqram tam icra olunmadı. Yollarda ölüm halları, nəinki azalmadı, hətta artdı. Son illərdə verilmiş önəmli qərarlar da vacibdir, amma tam olmadı. Şəhər daxilində sürət həddi aşağı salındı, cərimələr yuxarı qaldırıldı, amma bununla da məsələ bitmir, bunun ardı gəlməlidir. Trafiki sakitləşdirəcək elementlərin sayı artırılmalıdır. Şəhər daxilində zolaq ensizləşdirilməsi əməliyyatı görüldü, bu, sabit axının təmini yönündə önəmli bir qərardır. İki zolaqdan artıq olan küçələr və prospektlərimizdə, keçidlərdə təhlükəsizlik adacığı təmin olunmalıdır”.

Ekspert fərqli tədbirlərin ayrı-ayrı qurumların öhdəliyində olmasının yaratdığı çətinlikləri də diqqətə çatdırıb: “Həm Bakı şəhərində, həm respublika yollarında işıqlandırma problemi bir sahə çevrilib. İşıqlandırma təhlükəsizliyinin əsas elementlərindən biri olsa da, təəssüf ki, ona yetərincə diqqət ayrılmır. Bu sahəyə hansı qurumun məsul olduğunu tapa bilmirik. Yolun hərəkət hissəsinə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi baxırdı, panduslar və üfqi nişanlamaya AYNA baxır, işıqlara NİİM baxır, sə-

yanaşmadır. 31 küçə transformasiyası layihəsi icra olundu. Bunu ümumi olaraq qənaətbəxş hesab etmək olar, amma orada da çatışmayan bəzi elementlər var. Düşünürəm ki, onlara da diqqət ayrılarsa, daha effektiv layihə icrası təmin oluna bilər. Ümumiyyətlə, fərqli hərəkət iştirakçıları üçün şərait yaradılmalıdır və hər hansı baryer yaranırsa, şikayət üçün vahid zəng mərkəzi olmalıdır”.

Həmsöhbətimizin sözlərinə görə, bir küçədə, şəhər daxilində boya-boy səki, mikromobillik zolağı, avtobus zolağı, yerin altında metrodursa, yerin üstündə tramvay, şəhəratrafi elektrik qatırı şəbəkəsi təmin olunmalıdır: “Qoy şəhər sakini özü qərar versin-piyada getsin, yaxud ictimai nəqliyyatdan istifadə etsin. Piyada hərəkətində, velosiped zolağında, avtobus zolağında hərəkətə maneə törədən hal varsa, bunun aradan qaldırılması 24 saat ərzində təmin olmalıdır. Müvafiq olaraq, ya portal, ya qaynar xətti nömrəsi ilə bu məsələlərin aradan qaldırılması təmin olmalıdır. Belə olduğu təqdirdə, küçələrimizdə insanların daha təhlükəsiz olar və ölüm hallarımız az olar. Düşünürəm ki, bu indiki rəqəmlərin ciddi azalmasına səbəb olacaq”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Bakıda yarım milyon sənədsiz ev gündəmdə

Bakıda yarım milyon sənədsiz ev var. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov parlamentin dünənki plenar iclasında çıxışı zamanı deyib. O qeyd edib ki, bunun bir sıra obyektiv səbəbləri var.

“Əgər qeyri-rəsmi rəqəmlərə inansaq, ümumilikdə 1 milyon sənədsiz ev var. Bu da bələdiyyələrin 1 milyon evdən gəlir götürə bilməməsi deməkdir ki, bu da ciddi rəqəmdir. Sənədləşdirmə işləri sürətlə aparılırsa, həm mənzil bazarı canlanacaq, həm də bələdiyyələr üçün bu, sərfəli olacaq. Eləcə də ev sahibləri də fayda götürəcək. Belə ki, onlar sənədsiz evlərə sərəncam verə bilmirlər, alqı-satqıya yönəldə bilmirlər. Cənab Prezidentin sərəncamına uyğun olaraq, sənədləşmə işləri aparılırsa, həm dövlətimiz, həm də vətəndaşlarımız xeyir götürəcək”.

Narkotiklə tutulan güləşçi: “Firdovsi Umudovun tələbəsi olmuşam”

Bakıda narkotik vasitə ilə saxlanılan idmançı hakim qarşısına çıxarılıb. O, uzun müddət güləşlə məşğul olduğunu, ailə üzvlərinin də Azərbaycanı beynəlxalq yarışlarda təmsil etdiyini deyib. Musavat.com xəbər verir ki, söhbət 24 yaşlı Ayaz Mayılovun cinayət işindən gedir. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 234.1-1-ci (Satış məqsədi olmadan qanunsuz olaraq narkotik vasitələri və ya psixotrop maddələri xeyli miqdarda əldə etmə, saxlama, hazırlama, emal etmə, daşıma; külli miqdarda törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

O, Qaradağ rayonu, Səngəçal qəsəbəsində saxlanılıb. Üzərinə baxış zamanı 5 qram metamfetamin aşkar edilib. Ayaz Mayılov ittihamla özünü təqsirli bilməyib. Narkotik vasitədən istifadə etmədiyini bildirib. Ayaz ifadəsində götürüb ki, uzun müddət sərbəst güləş ilə məşğul olub, “Şöhrət” ordenli məşqçi Firdovsi Umudovun tələbəsi olub. O, özünün və idmançı olan ailə üzvlərinin Azərbaycanı bir çox beynəlxalq yarışlarda təmsil etdiyini deyib. İstintaqda fərqli ifadə verən, özünü təqsirli bilən Ayaz deyib ki, istintaqda təzyiqlə üzvləşdiyi üçün etirafedici ifadə verib. Məhkəmə belə qənatə gəlib ki, Ayaz Mayılov məhkəmədə verdiyi ifadə özünü müdafiə məqsədi daşıyır. A.Mayılovu qeyd edilən maddə ilə təqsirli bilən məhkəmə onun barəsində 3 il azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edib.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 29 (8639) 15 fevral 2025

Mədəsi ağrıyır, 6 ay sonra xərcəngdən öldü

Mədə narahatlıqlarını gözərdi edən qadın xərcəng xəstəliyinə tutulmuş.

Milli.Az xəbər verir ki, İngiltərənin Sauthampton şəhərində yaşayan Ade Mosli aylarla davam edən mədə qıcıqlanması problemini görməzdən gəlib. Simptomların şiddətlənməsi ilə xəstəxanaya müraciət edən Mosli xərcəng diaqnoz qoyulduqdan altı ay sonra vəfat edib.

Onun bacısı Ceni Mosli yemək borusu xərcənginin əlamətlərinə qarşı hər kəsi diqqətli olmağa çağırıb. Ceni Mosli, "İllərle simptomları gözərdi etdik, reseptsiz müalicələrin yetəri olduğunu düşündük, lakin Adein yaşadığı bizə simptomları görməzdən gəlməyin nə qədər təhlükəli ola biləcəyini göstərdi", - deyə bildirib.

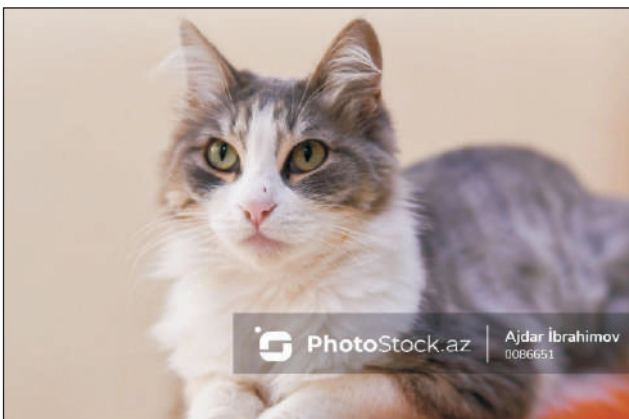
Yemək borusu xərcənginə tutulduğunu öyrənən Ade Mosli kimyoterapiya və şüa müalicəsi alsada, xəstəlik artıq irəliləmişdi. O, diaqnoz qoyulduqdan altı ay sonra hayatını itirdi.

"Barrett özofagusu" adlandırılan bu xəstəliyin əsas əlaməti mədə turşusunun və həzm şirələrinin yemək borusuna geri axması ilə yaranan reflüdür. Digər simptomlar arasında ürəkbulanma, qarnın yuxarı nahiyyəsində ağrı, ağızda metal dadı və xroniki boğaz ağrısı yer alır.

İngiltərədə hər il təxminən 9 min 300 nəfərə yemək borusu xərcəngi diaqnozu qoyulur. Xəstəliyin geniş yayılmış əlamətləri arasında udma çətinliyi, keçməyən mədə qıcıqlanması, boğaz ağrısı və izah olunmayan çəki itkisi var.

Heartburn Cancer UK təşkilatının əməliyyat direktoru Fiona Labroy mədə qıcıqlanması simptomlarını görməzdən gəlməyin və ya özbaşına müalicə etməyin təhlükəli nəticələrə səbəb ola biləcəyini vurğulayaraq xəbərdarlıq edib.

Rusiyada pişiyi bir həftə nəzarətsiz qoyan kişi məsuliyyətə cəlb ediləcək

Rusiyanın Blaqoveşensk şəhərində pişiyi bir həftə müddətinə nəzarətsiz qoyan kişi məsuliyyətə cəlb ediləcək. Bu barədə Rusiya Amur vilayətinin Baytarlıq İdarəsi məlumat paylaşılıb. Ayrıq qonşular polisə xəbər veriblər ki, bağlı mənzildə bir neçə gündür pişiyin miyoldama səsləri eşidilir. Asayış keşikçiləri heyvanın sahibini müəyyənləşdiriblər və onunla birlikdə mənzilin qapısını açıblar.

Baytarlıq İdarəsinin müdiri Pişiyin sahibi onun təxəssisləri pişiyi müayinə üçün kifayət qədər yem və su edərək onda hər şeyin qaydasında olduğunu dəqiqləşdiriblər. Pişiyin sahibi onun üçün kifayət qədər yem və su qoyubmuş. Lakin pişik darıxdığına görə bərkədən miyolda-

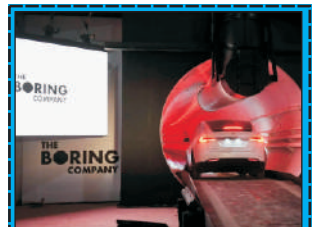
"Google" bir milyon polyaka süni intellekt ilə işləməyi öyrədəcək

ABŞ-nin "Google" korporasiyası bir milyon polyaka süni intellekt ilə işləməyi öyrədəcək. Bunu Polşanın Baş naziri Donald Tusk "Google" şirkətinin baş direktoru Sundar Piçai ilə görüşdən sonra bildirib. O deyib: "Google" təhsil layihəsinin reallaşdırılmasına başlayacaq və bir milyon polyaka müasir texnologiyalardan, o cümlədən süni intellektdən istifadə etməyi öyrədəcək".

Bu məqsədlər üçün Amerika korporasiyası beş il ərzində beş milyard dollar ayıracaq. S.Piçai vurğulayıb ki, Polşanın İnkişaf Fondu və "Google" süni intellektin tətbiqi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında memorandum imzalayıb. Onun sözlərinə görə, bu texnologiyadan geniş istifadə Polşa iqtisadiyyatının səkkiz faiz böyüməsinə imkan verəcək.

mağa başlayıb. Pişik xəsarət almasa da, Blaqoveşensk sakini ev heyvanlarının saxlanması qaydalarını pozmağa görə inzibati məsuliyyətə cəlb ediləcək.

İlon Maskın şirkəti Dubayda yeraltı tunellər şəbəkəsi quracaq

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) süni intellekt məsələləri naziri Ömər bin Sultan əl-Ulama "Dubai Loop" geniş yeraltı tunellər şəbəkəsi layihəsini elan edib və bu tunellər İlon Maska məxsus "Boring Company" tərəfindən tikiləcək. Bu barədə nazir Dubayda keçirilən Ümumdünya Hökumət Sammitində çıxışı zamanı məlumat verib. "Biz "Dubai Loop" birgə layihəsini həyata keçirmək niyyətindəyik və bu, şəhərin ən sıx məskunlaşmış rayonlarını əhatə edəcək ki, insanlar bir nöqtədən digərinə gedib çıta bilsinlər", - deyə Ömər bin Sultan əl-Ulama bildirib.

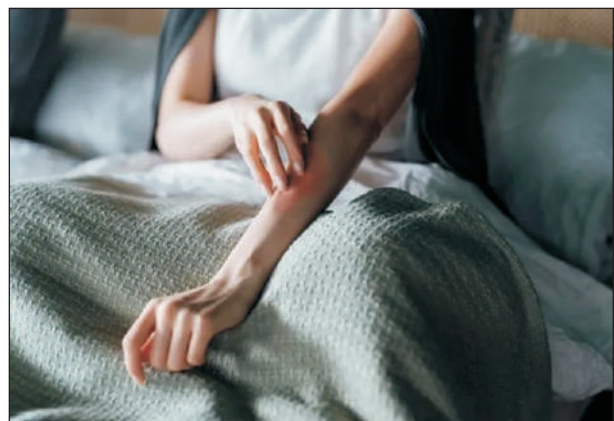
İlon Maskın sözlərinə görə, Dubayda tunellər şəbəkəsi "soxulcan dəliyi"ne bənzəyəcək. "Siz sadəcə olaraq şəhərin bir yerindən girirsiniz və tuneldən keçməklə özünüzü başqa yerdə tapırsınız", - deyə Mask sammitin plenar sessiyasında layihənin təqdimatı zamanı qeyd edib.

İ.Mask 2016-cı ildə "Boring Company"ni təsis edib. Şirkət ABŞ-nin böyük şəhərlərində nəqliyyat problemlərini həll etmək üçün tunellərin işlənilməsi və tikintisini həyata keçirir. Dubay ABŞ-dən kənarda ilk şəhərdir ki, şirkət yeraltı tunellər şəbəkəsi qurmağı planlaşdırır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Pişiklər 100, itlər isə 10 dəyişik səs çıxarda bilər.
- * Donald Duck cizgi filmləri Finlandiyada qadağan edilmişdir. Səbəbi isə qəhrəmanların don geyinməsidir.
- * Şokoladın itləri öldürdüyü məlumatı doğrudur. Bu, onların ürəyinə və sinir sisteminə zərər verir. Yarım kilo qədər şokolad kiçik bir iti öldürə bilər.
- * Dünyada insan başına düşən qarışqa sayı 1 milyondur.
- * Hər gün doğulan uşaqların orta hesabla 12 faizi səhv ana-ataya aparılır.
- * Atlar bir ay qədər ayaq üstə qala bilər.
- * Hər bir insanın dilinin izi də barmaq izi kimi fərqlidir.
- * Dünyanın ən böyük heyvanı mavi balındır. Eyni zamanda, heyvanlar aləminin ən sürətli böyüyən heyvanıdır. Kilosu 22 ayda 26 tona qədər çata bilər.
- * Bir inək həyatı boyunca təxminən 200.000 stəkan süd istehsal edir.

Qaşınmanın səbəbi bu imiş - Alimlər araşdırıb tapdı

Qaşıntı insanı anidən narahat edən və refleks şəkildə reaksiya verməsinə səbəb ola hissidir. Bir anlıq rahatlama hissi versə də, bəzən bu vəziyyət dərimizin təhrik olunmasına səbəb olur. Ancaq alimlərin son araşdırmaları göstərir ki, qaşınmaq sadəcə narahatlıq deyil, vücudun mühüm mexanizminin hissəsi ola bilər.

Milli.Az xəbər verir ki, Pittsburg Universitetində aparılan araşdırmalara görə, qaşınmaq sadəcə cildi mexaniki olaraq rahatladan hərəkət deyil. Bu proses zamanı cildde yüngül ağrı hissi yaranır və beyin qaşıntı hissini azaltmaq üçün serotonin hormonu ifraz edir. Bunun nəticəsində bədənə qısa müddətli rahatlama yaranır, ancaq proses bununla bitmir.

Alimlər siçanlar üzərində apardıqları təcrübələrdə qaşınma hərəkətinin immun sistemə təsir etdiyini müşahidə ediblər. Qaşınmalarına icazə verilən siçanların cildində daha çox ağ qan hüceyrəsi toplanmış və iltihablanma artmış. Ancaq maraqlı fakt budur ki, qaşınan siçanlarda Staphylococcus aureus bakteriyasının sayı azalmışdır. Bu bakteriya infeksiyalara səbəb ola bilən təhlükəli mikroorqanizmdir.

Araşdırmalar göstərir ki, qaşınma hərəkəti zamanı cildde P maddəsi (Substance P) ifraz olunur və mast hüceyrələri aktivləşir. Mast hüceyrələri histamin ifraz edərək iltihab prosesini gücəndirməklə yanaşı, orqanizmin patogenlərə qarşı müdafiəsini aktivləşdirir. Bu fakt, qaşınmanın sadəcə refleks deyil, bədənə xarici amillərə qarşı reaksiya mexanizmi olduğunu göstərir.

Ancaq alimlər qaşınma refleksinin həddən artıq olmasının cildin qoruyucu baryerini zədələyə biləcəyini vurğulayırlar. Xroniki qaşıntı ekzemadan sədəf xəstəliyinə qədər bir çox dəri problemlərini tətikləyə bilər. Buna görə, qaşınmaq bəzən faydalı olsa da, çoxaldıqca cildin müqavimətini azalda bilər.

Qaşınmanın bədən üçün tamamilə faydalı, yoxsa zərərli olduğunu dəqiq müəyyən etmək hələ mümkün deyil. Qısa müddətdə bədənə müdafiə sistemini aktivləşdirərsə, uzun müddətdə zərərli qaşınmaz ola bilər. Bununla yanaşı, alimlər bu araşdırmanın allergik və iltihabi dəri xəstəlikləri üçün yeni müalicə metodlarının inkişafına kömək edə biləcəyini bildirirlər.

Beləliklə, qaşınmaq sadəcə gündəlik və adət refleks deyil, bədənimizin mürəkkəb mexanizmlərindən biri ola bilər. Növbəti dəfə qaşıntı hiss edərkən, bunun sadəcə narahatlıq deyil, eyni zamanda bədəninizin gördüyü funksiya olduğunu unutmayaq.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500